

SLOVENIJA V ČASU NEGOTOVOSTI

MARIBOR OD 9. DO 10. NOVEMBRA 2012

Sociologija kot znanstvena disciplina je svojo družbeno vlogo od svojega začetka videla v razkrivanju, analiziranju in (raz)umevanju zlasti tistih družbenih procesov, ki v družbo vnašajo nestabilnost, a hkrati odpirajo razvojne možnosti. Vloga sociologije naj bi bila zato posebej pomembna v časih družbene dezintegracije in z njo povezanih negotovosti, saj naj bi ob pojasnjevanju vzrokov in posledic razdruževalnih procesov, mislila tudi mehanizme za njihovo obvladovanje. A sociologija še zdaleč in že zdavnaj ni edina znanost in tudi ne edina družbena sila, ki misli družbo in skuša razbrati ne/želene družbene tokove. Vendar pa je njena naloga drugačna od vrste drugih akterjev in sicer, da to počne na način družbenega (samo)opazovanja in analiziranja. Pri tem, pa se tudi sama ni mogla (in se ne more) izogniti vprašanju praktične uporabe sociološkega znanja ali opozoril o odgovornosti nosilcev in nosilk sociološkega znanja v razmerah izrazite družbene neenakosti.

Letošnje sociološko srečanje bo zato namenjeno razmisleku ter predstavitvi rezultatov raziskav o spremembah, ki v slovenski družbi in njenem nadnacionalnem okolju potekajo v zadnjih letih. Predmet obravnave ne bodo le ekonomske, politične in kulturne spremembe na makro družbeni ravni, ampak tudi njihov vpliv na procese na mikro ravni v vsakdanjem življenju. Ob tem bo nedvomno eno od osrednjih (spoznavnih) vprašanj, katere značilnosti teh sprememb je mogoče šteti za »krizne«.

Nič manj kot razkrivanje razsežnosti in vzrokov sedanjih strukturnih sprememb v Sloveniji in njenem okolju, bodo na srečanju dobrodošle sociološke analize soočanja z neželenimi spremembami ter poskusi usmerjanja sprememb glede na legitimne družbene cilje. Sociološko raziskovanje se v tem primeru ne more omejiti le na javne politike in druge formalizirane poskuse obvladovanja neželenih sprememb, ampak mora upoštevati tudi različne načine spoprijemanja z negotovostmi in prikrajšanostmi, ki jih te spremembe vnašajo v vsakdanje življenje. Ob upoštevanju različnih vidikov odzivanja na neželene družbene spremembe, se bo mogoče približati odgovoru na vprašanje, ali je za sedanje razmere v Sloveniji značilno aktiviranje socialnih, ekonomskih in kulturnih potencialov ali pa – nasprotno – celo njihovo zamiranje. Sociološka obravnava sedanjih razmer v slovenski družbi ter njenih razvojnih možnosti se na sociološkem srečanju ne bo mogla izogniti tudi širšemu vprašanju o posebnostih slovenskega prehoda iz socializma v kapitalizem in njegovi povezanosti s trendi v globalnem kapitalizmu. To vprašanje se ne nanaša le na ekonomske in politične procese v poosamosvojitvenem obdobju, ampak še zlasti na procese, ki so oblikovali in oblikujejo temeljne značilnosti slovenske družbene skupnosti. Odražajo se v problematiki družbene vključenosti oz. izključenosti posameznikov in skupin, družbenih neenakosti ter družbeni integraciji in solidarnosti na eni strani ter v razcepah in konfliktih na drugi.

Slovensko sociološko srečanje 2012 ne bo le forum za predstavitev in kritično obravnavo rezultatov najnovejših socioloških raziskav slovenske družbe in njene vpetosti v mednarodno

okolje, temveč bo tudi priložnost za predstavitev izkušenj sociologov in sociologinj, ki se v javnih službah ter v gospodarskih organizacijah in civilnodružbenih združenjih ukvarjajo s prepoznavanjem in reševanjem družbenih problemov.

PROGRAM LETNEGA SREČANJA SLOVENSKEGA SOCIOLOŠKEGA DRUŠTVA 2012

SLOVENIJA V ČASU NEGOTOVOSTI
MARIBOR, 9. – 10. 11. 2012, CITY HOTEL

PETEK, 9. NOVEMBER 2012

09:00 – 16:00

Registracija (repcija City Hotela)

10:00 – 12:00 - Dvorana City C (pritličje)

Sekcija za razvojne strategije – okrogla miza o UTD

Sodelujejo: Srečo Dragoš, Igor Pribac, Branko Gerlič, Renata Šribar, Matjaž Hanžek, Ivan Svetlik
Moderira: Rudi Klanjšek

10:00 – 12:00 - Konferenčna dvorana B (5. nadstropje)

Sekcija za vprašanja družbene blaginje

Sodelujejo: Srna Mandič, Mirosljub Ignjatović, Maša Filipovič Hrast, Tamara Narat, Ružica Boškic, Anja Kopač Mrak, Božo Milošević
Moderira: Maša Filipovič Hrast

10:00 – 12:00 - Conference Hall A (5th floor)

ESA RN21 Quantitative Methods, Midterm Conference

Session 1: Measurement

Participants: Henning Best, Frederik Funke, Dagmar Krebs, Aiste Balzekiene, Audrone Telesiene, Valentina Hlebec, Maja Mrzel

12:00 – 13:30 - Odmor za kosilo

13:30 – 15:30 - Konferenčna dvorana B (5. nadstropje)

Prostorska sekcija

Sodelujejo: Vera Backovič, Petra Očkerl, Marjan Hočevar, Franc Trček, Aidan Cerar
Moderira: Marjan Hočevar

13:30 – 15:30 - Dvorana City C (pritličje)

Religiološka sekcija

Sodelujejo: Sonja Bezjak, Srečo Dragoš, Maca Jogan, Igor Bahovec, Miran Lavrič, Milica Veskovič
Moderira: Aleš Črnič

14:00 – 16:00 - Conference Hall A (5th floor)

ESA RN21 Quantitative Methods, Midterm Conference

Session 2: Socio-Demographic Variables, Social Networks, and Social Capital

Participants: Juergen H. P. Hoffmeyer-Zlotnik, Uwe Warner, Janez Štebe, Valentina Hlebec, Maja Mrzel, Axel Franzen, Katrin Botzen

15:30 – 16:00 - Odmor (restavracija Terasa, 5. nadstropje)

16:00 – 17:00 - Hotel Piramida

Zbor članov in članic društva

17:00 – 19:30 - Hotel Piramida

Okrogla miza: Slovenija v času negotovosti

Sodelujejo: Ivan Svetlik, Sergej Flere, Tine Stanovnik, Hajdeja Iglič, Valerija Korošec, Metka Mencin Čeplak, Marjan Hočevar
Moderira: Milica Antič Gaber

20:00 – 23:00 - restavracija Terasa (5. nadstropje)

Slavnostna večerja

22:30 - Klub Trust

Druženje v organizaciji študentskih socioloških društev

SOBOTA, 10. NOVEMBER 2012

08:30 – 15:00

Registracija (repcija City Hotela)

9:00 – 11:00 - Konferenčna dvorana B (5. nadstropje)

Sekcija za medkulturne študije

Sodelujejo: Igor Bahovec, Tjaša Žakelj, Veronika Bajt, Vlado Kotnik, Zorana Medarič, Maja Zadel, Karmen Medica
Moderira: Ernest Ženko

9:00 – 11:00 - Dvorana City A (pritličje)

Forum – Sociologi in sociologinje v praksi

Sodelujejo: Darja Lazič, Luka Lukič, Vladimir Pegan, Polona Črnič, Stojan Sorčan, Simon Dreven, Vlasta Hojan
Moderira: Ivan Bernik

10:00 – 12:00 - Conference Hall A (5th floor)

ESA RN21 Quantitative Methods, Midterm Conference

Session 3: Teaching Quantitative Methods

Participants: John MacInnes, Anuška Ferligoj, Jolanta Perek – Białas, Silke Schneider

11:00 – 11:30 - Odmor (predprostor dvorane City A)

11:30 – 13:30 - Dvorana City A (pritličje)

Odperta sekcija

Sodelujejo: Gorazd Kovačič, Ivan Bernik, Alenka Švab, Roman Kuhar, Tina Kogovšek, Vera Vratuša, Dragana Stokanić, Irena Petrović, Srdjan Vukadinović

Moderirata: Samo Uhan in Jože Vogrinc

11:30 – 13:30 - Konferenčna dvorana B (5. nadstopje)

Sekcija za spol in družbo

Sodelujejo: Maca Jogan, Svenka Savić, Nevenka Černigoj Sadar, Aleksandra Kanjuo Mrčela, Tina Kogovšek, Milica Antić Gaber, Irena Selišnik, Sara Rožman, Elena Nacevska, Iztok Šori, Jasna Podreka

Moderira: Milica Antić Gaber

13:30 – 15:00

15:00 – 17:00 - Konferenčna dvorana A (5. nadstopje)

Sekcija za sociologijo znanosti

Sodelujejo: Anuška Ferligoj, Luka Kronegger, Jana Kolar, Andreja Umek Venturini, Stojan Sorčan, Peter Sekloča, Ernest Ženko, Janez Štebe, Sonja Bezjak, Anton Kramberger, Blanka Groboljšek, Toni Pustovrh, Franc Mali

Moderira: Franc Mali

15:00 – 17:00 - Dvorana City A (pritličje)

Študentska sekcija – Okrogla miza o zasedbi Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Sodelujejo: Gaber Aleš, Jerneja Brumen, Dragan Nikčević, Arne Zupančič

Moderira: Gorazd Kovačič

15:00 – 17:00 - Konferenčna dvorana B (5. nadstopje)

Sekcija za sociologijo edukacije

Sodelujejo: Biljana Milošević- Šošo in Andrej Naterer

Moderira: Marina Tavčar Krajnc

*Letošnje sociološko srečanje so podprli Riko d.o.o. in Studio Moderna.
Vsem se za pomoč iskreno zahvaljujemo.*

SEKCIJA ZA RAZVOJNE STRATEGIJE

OKROGLA MIZA - IDEJA UTD V SLOVENIJI IN EVROPI - STANJE, ARGUMENTI IN PREMISLEKI

Vodi in moderira: RUDI KLANJŠEK

Sodelujejo: SREČO DRAGOŠ, IGOR PRIBAC, BRANKO GERLIČ, RENATA ŠRIBAR, MATJAŽ HANŽEK, IVAN SVETLIK

Predlog za uvedbo univerzalnega temeljnega dohodka (UTD) gotovo sodi med najbolj prepoznavne možne odgovore na razvojne dileme našega časa. To se jasno kaže tudi v Sloveniji, kjer se je obstoječemu obsežnemu opusu prispevkov na to temo nedavno pridružil tudi zbornik UTD v Sloveniji - Premisleki, stališča, dokumenti (2011). Iz zbornika je jasno razvidno, da so mnenja strokovnjakov glede smiselnosti in načinov uvedbe UTD v Sloveniji deljena. Okrogla miza bo prvi dogodek v Sloveniji, kjer se bodo javno neposredno soočila mnenja nekaterih najbolj prepoznavnih zagovornikov in skeptikov glede ideje uvajanja UTD, s čimer se razprava o tej temi nedvomno dviga na novo raven.

SEKCIJA ZA VPRAŠANJA DRUŽBENE BLAGINJE

Vodi in moderira: MAŠA FILIPOVIČ HRAST

MIROLJUB IGNJATOVIĆ, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
miroljub.ignjatovic@fdv.uni-lj.si

MAŠA FILIPOVIČ HRAST, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
masa.filipovic@fdv.uni-lj.si

DRUŽBENE NEENAKOSTI V SLOVENIJI

V prispevku bo narejen pregled trendov v razvoju družbenih neenakosti v Sloveniji od osamosvojitve do danes. Obravnavamo, kako so tranzicijsko obdobje in obdobji ekonomskih kriz vplivali na spremembe in razvoj različnih oblik neenakosti. Posebno pozornost namenjamo tudi spremembam na trgu dela (fleksibilizacija, segmentacija ...) in neenakostih, ki izhajajo iz le-teh. Poleg tega posebej obravnavamo tudi družbene posledice neenakosti, in sicer materialno deprivacijo, neenakosti v zdravju, ter stanovanjskih razmerah.

Pomembna ugotovitev analize je, da je s pomočjo socialne politike (delovanja sistema socialne varnosti in s spremembami v davčni politiki), ki ima močno redistributivno funkcijo, Slovenija v zadnjih 20 letih uspela obdržati relativno nizke stopnje neenakosti (merjene z

Ginijevim koeficientom in stopnjo tveganja revščine). Kljub temu pa ugotavljamo, da tudi v Sloveniji obstajajo družbene skupine, ki so bolj izpostavljene večjemu tveganju »vstopa« v neanekopravni položaj v odnosu do drugih skupin (brezposelni, mladi, starejši, gospodinjstva brez aktivnih članov na trgu delovne sile,...).

BOŽO MILOŠEVIĆ, Univerzitet u Novom Sadu,
Filozofski fakultet - Odsek za sociologiju
bozom@ff.uns.ac.rs

TRADICIONALNO I SAVREMENO POIMANJE RADA

U saopštenju se izlažu osnovna poimanja rada; kako u istoriji tog pojma, tako i u nekim savremenim pokušajima da mu se da što jasnije određenje u odnosu na ne-rad. Iako se i u filozofiji raspravlja o tom pojmu, iako se u tehnoeonomskim raspravama pokušavaju bar okvirno naznačiti njegova značenja, tek je razvoj sociološke misli o radu ukazao na - ne samo složenost i slojevitost značenja rada - nego i na strukturalnu i kulturnoistorijsku uslovljenost tih značenja. To se posebno primećuje u novijoj sociološkoj kritici tehnoeonomskog poimanja rada. Naime, u tehnoeonomskim okvirima se razvilo redukovano pojmovno značenje rada kao čovekove aktivnosti u javnoj sferi (rad u preduzeću i uredu, koji se plaća); dok se aktivnost u privatnoj sferi („kućni rad“, koji se ne plaća) nije tretirao kao „rad“. Na taj način je patrijarhalni sociokulturni obrazac (koji a priori računa sa podređenom ulogom žene u „kućnom radu“) „ušao“ u terminološko (i pojmovno) značenje „rada“; odakle se potom širio i u javnu sferu modernog rada.

Namera autora je da ukaže na ono što je kontinuelno u tim poimanjima; uz neophodno dvojenje tradicionalnih i modernih poimanja rada u savremenoj sociologiji. U prvom (kraćem) delu saopštenja se govori o terminološkoj raznovrsnosti u označavanju onoga što se odnosi na „rad“. Ta raznovrsnost proizilazi a) iz stihije društvenoistorijskog života čoveka i b) iz kontekstualnog pokušaja nekih naučnika da obrazlože šta je rad i šta on znači za čoveka, koji nisu odmakli mnogo od prevladavajuće predstave o radu koja je dominirala u onim sociokulturnim uslovima u kojima su živeli. U drugom (većem) delu saopštenja se obrazlažu različita poimanja rada koja proizilaze (1) iz naučnog razumevanja nekih specifičnih uslova u kojima se „rad“ uvek pojavljuje kao relaciona kategorija i (2) iz dva teorijska sociološka konteksta: (a) iz opšte-sociološkog konteksta (koji se oslanja na filozofske saznanje temelje) i (b) iz posebno-teorijske sinteze iskustvenih proučavanja u sociologiji rada.

U zaključnom delu autor formuliše, prvo, opštije sociološko određenje pojma rada (kao osnovne osobine čoveka i osnovnog uslova njegovog opstanka i razvoja društva), a, potom, i posebno sociološko određenje rada (koje se „konstruiše“ prema onom značenju koje taj pojam ima u različitim sociokulturnim i drugim kontekstima).

SRNA MANDIČ, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
srna.mandic@fdv.uni-lj.si

SPREMINJANJE SISTEMA BLAGINJE V POST-SOCIALISTIČNIH DRŽAVAH IN PRIMER SLOVENIJE

Članek analizira spremembe na področju blaginje v post-socialističnih srednje-evropskih državah in še posebej v Sloveniji. Najprej poda pregled ključnih razprav o samem procesu tranzicije, o reformah države blaginje ter o vplivu distributivnih interesnih bojev na njihovo smer. Predstavi ugotovitve analitikov o poteku reform na nekaj področjih blaginje in izpostavi tezo, da so v senci distributivnih bojev ostala zanemarjena dolgoročna razvojna vprašanja kot je npr. demografsko staranje in temu primerna prilagoditev sistema blaginje, kar je posebej aktualno pri pokojninski reformi in dolgotrajni oskrbi starejših. Oskrba starejših izpostavlja kot domeno, ki jo je tranzicija specifično in močno prizadela; zaradi tranzicije oskrba starejših močno zamuja z modernizacijo storitev in zavarovanjem stroškov ter tako v veliki meri ostaja v zasebni sferi, zasebna zadeva in predmet pomoči družine.

TAMARA NARAT, Inštitut RS za socialno varstvo
tamara.narat@guest.arnes.si

REVŠČINA ENOSTARŠEVSKIH DRUŽIN

Danes sta družina in družinsko življenje v večini zahodnih evropskih družb v marsičem drugačna kot v preteklosti. Razvojni trendi spreminjanja družin, ki se odražajo v pluralizaciji družinskih oblik in družinskih stilov, zmanjševanju pomena in družbenega statusa zakonske zveze kot institucije in v porastu števila razvez, so v sodobni družbi opazni že nekaj desetletij. V skladu s temi spremembami so se oblikovali raznovrstni načini družinskega življenja in družinskih oblik (npr. zmanjševanje števila nuklearnih družin, naraščanje števila reorganiziranih družin, ipd.). Med opaznejše trende spreminjanja družinskega življenja pa uvrščamo tudi povečanje števila enostarševskih družin, med katerimi prevladujejo matere z otroki. Slednje so v marsikaterem oziru mnogo bolj prikrajšane v primerjavi z drugimi oblikami družinskih skupnosti, saj živijo v bistveno težjih življenjskih razmerah, imajo nižje dohodke, slabše razvite podporne mreže in tudi subjektivni občutki zadovoljstva z življenjem so v teh družinah bistveno slabši kot v drugih oblikah družin. V prispevku se bomo osredotočili predvsem na nematerialni vidik revščine enostarševskih družin, s poudarkom na subjektivnem doživljanju revščine, zdravstvenem stanju članov družin in omrežju socialnih opor.

RUŽICA BOŠKIĆ, Inštitut RS za socialno varstvo
ruzica.boskic@guest.arnes.si

MATERIALNI IN NEMATERIALNI OBRAZ REVŠČINE DRUŽIN V SLOVENIJI

Revščina predstavlja eno klasičnih tem v proučevanju družbene blaginje. Gre za družbeni pojav, ki je lahko tako podlaga kot tudi posledica različnih dejavnikov, pri čemer je še zlasti aktualno dejstvo, da se revščina deduje skozi različne generacije. V Sloveniji, tako kot v drugih evropskih državah, razpolagamo s tako imenovanimi Laekenskimi kazalci, ki se nanašajo na materialni položaj in ne odražajo vsakdanje realnosti ljudi, ki živijo v revščini. Na Inštitutu RS za socialno varstvo smo zato leta 2008 izvedli terensko raziskavo o revščini družin, pri kateri smo uporabili dva pristopa. V prvi fazi smo v prostorih območnih enot Rdečega križa in Karitasa opravili intervjuje z revnimi osebami, ki se tja zatečejo po pomoč, na podlagi česar smo kasneje oblikovali tudi anketni vprašalnik in anketo izvedli na reprezentativnem vzorcu slovenskih družin. Poleg tega smo raziskavo dopolnili z dodatnim anketnim vprašalnikom, ki smo ga izvedli med otroki v anketiranih družinah. V prispevku bomo predstavili ključne rezultate in življenjska področja, na katerih se kaže revščina v družinah, ki v času krize postajajo še bolj aktualni.

ANJA KOPAC MRAK, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
anja.kopac@fdv.uni-lj.si

VARNA PROŽNOST IN KONCEPT VSAKO DELO ŠTEJE KOT ODGOVOR NA SPREMENJEN DRUŽBENO EKONOMSKI KONTEKST ZAGOTAVLJANJA SOCIALNE VARNOSTI

Država blaginje oz. socialna država se vse od sredine sedemdesetih let prejšnjega stoletja sooča z različnimi izzivi (tveganji), povezanimi predvsem s procesi globalizacije, demografskimi trendi in spremembami v strukturi družin. Povojno oblikovana država blaginje je temeljila na konceptu polne zaposlenosti (nizka stopnja brezposelnosti, zaposlenost za nedoločen in polni delovni čas), ki je zagotavljal delovanje sistemov socialne varnosti (za primer starosti, bolezni, starševstva, brezposelnosti). Že dalj časa trajajoči trendi na trgu delovne sile (visoka in vztrajna brezposelnost, nizka stopnja aktivnosti, porast atipičnih oblik zaposlitev in naraščanje pogodbenih oblik dela) pa povzročajo finančno krizo, oblikujejo nove kategorije uporabnikov in generirajo nova tveganja. S tem postavljajo pred resno vprašanje način delovanja sistemov socialne varnosti. V prispevku bo poudarek dan predvsem spremembam na trgu dela z vidika financiranja sistemov socialne varnosti. Kot možen odgovor na izzive bo obravnavan koncept vsako delo ter varna prožnost. Seveda ne bomo mogli tudi mimo principa aktivacije. Ključno vprašanje za nadaljnjo razpravo pa je ali ti sistemi ponujajo adekvatne odgovore ali zgolj generirajo nove težave (izzive) in kakšne so alternative?

ESA RN21 QUANTITATIVE METHODS, MIDTERM CONFERENCE

SESSION I: MEASUREMENT

FREDERIK FUNKE, LINK Institute, Germany
mail@ffunke.de

VISUAL ANALOG SCALES VS. SLIDER SCALES IN WEB SURVEYS: PROS AND CONS

The present paper reports findings from an experimental comparison of two graphic rating scales for Web-based research, namely visual analogue scales (VAS) and slider scales. On the first look, VASs and slider scales are quite similar. Both scales are usually made from a simple horizontal line where only the ends have (e.g., verbal) anchors. In contrast to slider scales VASs are not implemented as scales with a limited number of response options but mostly as continuous rating scales. In computerized data collection every pixel in length serves as a possible rating (for a working example see <http://vasgenerator.net>). There is evidence that respondents are capable of using the multitude of response options in a meaningful way and that data collected with VASs are on the level of an interval scale.

In this paper I present results from an experiment included in a Web survey (N= 1807). In a fully crossed 3x3 factorial between-subjects design the rating scales provided to answer three closed-ended items were either VASs, slider scales, or categorical scales made from standard HTML radio buttons. The rating scales had three, five, or seven response options. Furthermore, continuous VASs with 200 response options were used. Results show that, overall, VASs and radio button scales do not differ significantly. The number of response options had no effect.

DAGMAR KREBS, University of Giessen, Germany
dagmar.krebs@sowi.uni-giessen.de

IMPACT OF DIFFERENT RESPONSE FORMAT ON MEASUREMENT QUALITY

Characteristics of response scales are important factors in guiding cognitive processes underlying the choice of a response category in responding to the request for an answer on an attitude item. The paper compares two requests addressing the same topic, one request being presented in an agree-disagree response format the other being presented in a construct specific response format. For example, on the one hand side assessment of the attitude towards foreigners can be accomplished by a number of statements describing treatment of foreigners in specific situations, where respondents are requested to express how much they agree or disagree with each statement on an agree-disagree response scale. On the other hand side, in

the construct-specific response format assessment of the attitude towards foreigners is accomplished by asking for the necessity or acceptability of the treatment given foreigners in specific situations. In the latter response format response options address the degree of necessity or acceptability. In both cases responses express respondents' attitude toward foreigners.

While both response formats measure the attitude towards foreigners, it is expected that measurement quality is better in the construct specific response format – where better refers to lower missing data, less middling responses, higher reliability as well as validity.

For all questions on both response formats a 5-point response scale was used. Respondents were students answering to both response formats in a repeated measurement. Therefore responses of the two formats given by identical respondents can be compared.

AISTE BALZEKIENE, Institute of Policy and Public Administration,
Kaunas University of Technology, Kaunas, Lithuania
aiste.balzekiene@ktu.lt

AUDRONE TELESIENE, Institute of Policy and Public Administration,
Kaunas University of Technology, Kaunas, Lithuania
audrone.telesiene@ktu.lt

THE CATEGORY OF "UNCERTAINTY" IN RATING SCALE STRUCTURE: QUESTIONS AND LESSONS FROM CROSS- NATIONAL AND NATIONAL SURVEYS

The research data from national and cross-national surveys show that respondents tend to choose middle answers "neither agree nor disagree" for ambiguous or sophisticated questions. And sometimes, if we consider the cumulative rate of both answer categories "neither ...nor..." and "don't know/ can't choose", it turns out that one third or even half of the respondents were uncertain or indecisive about their answer.

Our presentation will discuss the theoretical assumptions in methodological literature about the construction of rating scales and also will explore the examples of various cross-national surveys, such as International Social Survey Programme, European Social Survey, European Values Study, Eurobarometer survey. Additionally, we will present the findings of national surveys on "Social Policy" (conducted in 2010 and in 2011). The presentation is part of our scientific work under the project ISSP-LT funded by the Research Council of Lithuania.

VALENTINA HLEBEC, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, Slovenia
valentina.hlebec@fdv.uni-lj.si

MAJA MRZEL, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, Slovenia
maja.mrzel@fdv.uni-lj.si

EXPLANATORY MIXED METHODS RESEARCH DESIGN AND SECONDARY QUANTITATIVE DATA: METHODOLOGICAL PROBLEMS AND SOLUTIONS IN PARTICIPANT SELECTION MODEL

Explanatory sequential research design is a two-stage research design, where quantitative data collection and analysis is followed with qualitative data collection and analysis. We evaluated the explanatory research design with participant selection in mixed methods studies with regard to the components of the research design and the use of secondary quantitative data in the first phase of his research design.

Methodological dilemmas that occur while implementing this research design using secondary quantitative data are first presented in the case of our own research. Next, a meta-analysis of selected articles critically evaluates methodological dilemmas when it comes to explanatory design with participant selection in mixed methods studies.

ESA RN21 QUANTITATIVE METHODS, MIDTERM CONFERENCE

SESSION II: SOCIO-DEMOGRAPHIC VARIABLES, SOCIAL NETWORKS, AND SOCIAL CAPITAL

JUERGEN H.P. HOFFMEYER-ZLOTNIK,
Institute of Political Sciences, University of Giessen, Germany
juergen.hoffmeyer-zlotnik@sowi.uni-giessen.de

UWE WARNER, Centre d'Etudes de Populations,
de Pauvreté et de Politiques Socio-Economiques, Luxembourg
uwe.warner@ceps.lu

CROSS-SURVEY COMPARABILITY OF THE ESS, ISSP, AND EVS

Researchers want to be able compare data both within and across international surveys. To facilitate the within-country comparison of national surveys, some countries have developed national 'demographic standards'. Although Eurostat has developed a corresponding

instrument for the cross-national comparison of official statistics, no such instrument exists in the area of academic social research.

The problem of comparing data across surveys always manifests itself when the variables have not been centrally formulated. The ESS formulates the socio-demographic variables in an English-language source questionnaire and checks the translations into the languages spoken by the national research teams. The problem of comparing data across surveys always manifests itself when the variables have not been centrally formulated. The ESS formulates the socio-demographic variables in an English-language source questionnaire and checks the translations into the languages spoken by the national research teams. We will explore the extent to which socio-demographic variables can be compared across academically driven surveys. By way of example, we compare core variables from three large international surveys: the ESS, the ISSP, and the EVS.

UWE WARNER, Centre d'Etudes de Populations, de Pauvreté et de
Politiques Socio-Economiques, Luxembourg
uwe.warner@ceps.lu

DEVELOPMENTS OF THE INCOME MEASUREMENT IN THE EUROPEAN SOCIAL SURVEY

In 2002, the European Social Survey measures the 'total net household income' by a common survey question. For all participating countries, the same income brackets are offered as answer categories to the respondent. The data collection of ESS 2002 did not consider the different national income distributions and did not take into account the various national concepts of income for the operationalization of the income questions. In 2008, the construction of the answer categories changed. National income brackets are used to create the showcard for the question about 'total net household income'. In round 4 of the interviews for ESS 2008, the construction of answer categories took the national distributions of household income into account.

This presentation shows the modifications of the fieldwork instrument and illustrates the improvements for the quality of the income measure in a cross country comparative social survey.

JANEZ ŠTEBE, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, Slovenia
janez.stebe@fdv.uni-lj.si

A SEARCH FOR EQUIVALENCE IN EDUCATION CLASSIFICATIONS' VARIANTS IN PAST SOCIAL SURVEYS IN SLOVENIA. A VALIDATION STUDY OF A POTENTIAL FOR EX-POST HARMONISATION

Measure of individual educational attainment is both one of the variables with difficulties in assessment in social surveys, and one among most commonly used variables for academic analysis. Difficulties are related to the frequent changes in institutional setting, combined with the retrospective character of information. In survey situation respondents report about the past educational level of last finished school. The difficulty arise with the self-classification task of reporting the education, which fits some pre-established limited number of categories in survey questions about education. Slovene survey tradition is rich in variations of methods of measuring education. Since 2011 a national register based Census introduced a new standard for measuring education. Classification System of Education and Training (KLASIUS) was used to convert on a common base the data of valid classifications of education of different periods, and contained in different sources. The classification used is established as 'Official Statistical Standard' that is compulsory for administrative and statistical evidences. It contains crosswalks to ISCED 1997. We will try to test the equivalence of conceptual meaning of different variants we found in past social surveys, and in Census, by assessing a construct validity of original variables and their harmonised counterparts. The results could inform some future plans for ex-post harmonisation of the past and current existing measures in surveys to increase a comparability of analytical results.

MAJA MRZEL, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, Slovenia
maja.mrzel@fdv.uni-lj.si

VALENTINA HLEBEC, Faculty of Social Sciences,
University of Ljubljana, Slovenia
valentina.hlebec@fdv.uni-lj.si

INSTRUMENTS FOR MEASURING EGOCENTRIC NETWORKS: COMPARISON OF SINGLE AND MULTIPLE NAME GENERATORS

Since there are many different approaches in measuring egocentric networks, it is important to keep in mind, what effects do specific method have on data collected, in our case, on the network size and composition. We focus on differences between simple name generators with affective approach and multiple name generators with exchange approach.

Initially, the data was examined with simple bivariate analyses. Later on the multiple classification analysis was used to determine the differences between methods, where sex, age and education were used as control variables. It appears that the greatest impact on the size of the network has a selected method, and greatest impact on the composition of the network has a selected method and age of respondents.

AXEL FRANZEN, Institute for Sociology, University of Berne, Switzerland
axel.franzen@soz.unibe.ch

KATRIN BOTZEN, Institute for Sociology, University of Berne, Switzerland
katrin.botzen@soz.unibe.ch

THE IMPACT OF ASSOCIATIONS ON THE WELL-BEING OF REGIONS IN GERMANY

In this contribution we investigate the Putnam-Hypothesis that the well-being of regions is closely related to social capital. As indicators of well-being we use the regions' gross domestic product per capita, the unemployment rate, the participation in the last national election, and crime rates. The number of the regions' civil associations is used as an indicator of social capital. First, we counted all associations in Germany in 2008 and analyze the data via spatial regression models. Second, we recollected the data in 2012 and explore the panel structure of our data via difference-in-difference estimations. Overall, we counted 554'394 registered associations in 2008 and 552'050 in 2012 which are heterogeneously spread over the country. We find a strong correlation between the number of associations in regions and their GDP for both samples in 2008 and 2012. However, there was no connection found between the number of associations and unemployment rates, electoral participation, or crime rates. We check the robustness of our findings by conducting generalized propensity score matching. Moreover, the panel analysis reveals that regions with larger increases in associations did also grow economically stronger as compared to regions with a decrease or small increases of associations. Hence, overall our analyses confirm the Putnam-Hypothesis and suggest that associations are casually linked to the economic well-being of regions.

ESA RN21 QUANTITATIVE METHODS, MIDTERM CONFERENCE

SESSION III: TEACHING QUANTITATIVE METHODS

JOHN MACINNES, School of Social and Political Science,
 University of Edinburgh, UK
john.macinnes@ed.ac.uk

TEACHING QUANTITATIVE METHODS IN THE UK

The level of quantitative expertise expected of sociology students seems to vary dramatically across countries and between universities within the same country. Despite the fact that digital society now makes such methods both more relevant and also easier to carry

out, undergraduate teaching has not always kept up with these developments, and in some countries, such as the UK, there is now a grave shortage of academic sociologists with good quantitative skills. In this presentation I will discuss problems of teaching quantitative methods in the UK, and present a brief outline of the Nuffield Programme for QM teaching.

ANUŠKA FERLIGOJ, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, Slovenia
anuska.ferligoj@fdv.uni-lj.si

TEACHING STATISTICS: EXPERIENCES FROM SLOVENIA

Eight years ago statisticians active in the Statistical Society of Slovenia established the country's first university graduate program on statistics. It included biostatistics, mathematical statistics, official statistics and social statistics modules. The program was organised and carried out by lecturers from the Biotechnical Faculty, Faculty of Economics, Faculty of Mathematics and Physics, Faculty of Medicine and Faculty of Social Sciences and was quite successful and became extremely important for statistical education and research in Slovenia. Last years, all university programs had to be reformed according to the Bologna principles. In renewing the doctoral statistical program, we added three new modules: economic and business statistics, psychological statistics and technical statistics. Beside the five Faculties also Faculty of Arts and Faculty of Electrical Engineering expressed the interest to be included into the program. The structure and the organization of Slovenian graduate program of statistics is presented together with remaining problems and suggested ways for improvements.

JOLANTA PEREK – BIAŁAS, Institute of Statistics and Demography,
 Warsaw School of Economics, Poland
jolanta.perek-bialas@uj.edu.pl

STATISTICS IN TEACHING DATA ANALYSIS: EXPERIENCE OF TEACHING ECONOMISTS AND SOCIOLOGISTS FROM POLAND

In the paper there will be presented the statistical and data analysis teaching experience of economists from Warsaw School of Economics and sociologists from the Jagiellonian University in Cracow, Poland. The aim is to show why besides of just statistical course obligatory at both universities there is a need to teach data analysis with showing the need of using statistics and quantitative methods in solving various socio-economic research problems. For particular groups of students we use various datasets of secondary data, like economists deal with household budget surveys of the Central Statistical Office, while sociologists use the ESS, WVS and other national databases. Such training is helpful in better understanding why particular quantitative methods could be used in practice, showing at once students the limitations of some analysis on real data.

SILKE SCHNEIDER,
 GESIS – Leibniz Institute for the Social Sciences, Mannheim, Germany
silke.schneider@gesis.org

POST-GRADUATE TRAINING IN SURVEY METHODOLOGY: THE GESIS SUMMER SCHOOL

This paper gives an overview of post-graduate programs in Quantitative Methods and Survey Methodology in Europe, with a focus on the GESIS Summer School. Based on a review of post-graduate training programs (e.g. ECPR Summer School, Essex Summer School) we identify lacunas of training in Survey Methodology. The GESIS Summer School aims to fill the existing gaps. To introduce the Summer School we first look back on the 2012 program and give a preview of the GESIS Summer School 2013.

PROSTORSKA SEKCIJA

NAČRTOVANJE IN UREJANJA PROSTORA V RAZMERAH DRUŽBENE NEGOTOVOSTI

Vodi in moderira:
MARJAN HOČEVAR

VERA BACKOVIĆ, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
vera.backovic@f.bg.ac.rs

THE PRESENCE OF GENTRIFICATION IN BELGRADE

In the presentation, the structural and actors' limits that influence lack of the gentrification phenomenon in Belgrade will be analyzed in the full sense. Stimulus that initiates the process of gentrification is relative under-urbanization of central city areas – inherited spatial structure from the socialist period. However, the obstacles of this process arise from the character of social transformation in the postsocialist period. Late and delayed economic and social, and therefore spatial transformation, also slow down changes in the urban economy, as well as social restructuring and profiling the middle class as the actor of gentrification. The analyze will be based on the results of the empirical research of The Institute of Sociology and Social Research of Faculty of Philosophy The Challenges of New Social Integration in Serbia – the Concepts and the Actors. We will explore whether the members of the middle class exist who could be potential actors of gentrification.

PETRA OČKERL, Inštitut za politike prostora
petra_ockerl@hotmail.com

VPLIV PROMETNE UREDITVE NA KAKOVOST ŽIVLJENJA V MESTU: PRIMER LJUBLJANE

Predstavitev obravnava vpliv prometne ureditve na kakovost življenja v mestu z vidika časovno-prostorske organizacije vsakdanjega življenja. Prometna ureditev v Ljubljani zlasti zaradi vrednotnih družbenih orientacij in razvoja slovenskega prostora v preteklih desetletjih spodbuja dominacijo avtomobilskega prevoza nad drugimi načini mobilnosti ter s tem zavira družbeno mobilnost posameznikov in družbenih skupin z manj viri. Prikrajšanost posameznikov in skupin na podlagi izobrazbe, ekonomskega statusa ali starosti se s tovrstno prometno ureditvijo vzdržuje ali celo krepi. Ali je prehod od instrumentalnega k reflektivnemu dojemuju vsakdanje mobilnosti možna rešitev težav s prometom v Ljubljani?

MARJAN HOČEVAR, Univerza v Ljubljana, Fakulteta za družbene vede
Marjan.hocevar@fdv.uni-lj.si

INTEGRIRANA PROSTORSKA MOBILNOST KOT KONCEPT IN RAZVOJNI IZZIV

Ubikvitetnost preučevanja različnih oblik, tipov in kompleksne kombinatorike gibanja ljudi, objektov, predmetov, kapitala, kultur, informacij, idej, simbolov, transporta itd., je neposredno povezavana z različnih odzivom znanstvenih disciplin na silovitost družbenih sprememb. Delež sedentarnosti (ustaljenosti, statičnosti, nespremenljivosti it.) je v primerjavi s prostorsko gibljivostjo (potovanjem, preseljevanjem, vožnjavo, rekreiranjem itd.) v splošnem vedno manjši, zato ustaljene predstave o stabilnih in teritorialno zamejenih družbeno prostorskih entitetah izgubljajo tako pojasnjevalno kot akcijsko moč. Gibanje ni samo destinacijsko sredstvo med točko A in B temveč tudi »lepilo« socialnih omrežij ter krepitve socialnega in kulturnega kapitala, ki nato vpliva na družbeni položaj posameznika – na njegovo vertikalno mobilnost. Razpršeno, geografsko neomejeno, vendar selektivno gibanje ljudi je eno ključnih značilnosti sodobnih družb. Razmerje med prostorsko (ter virtualno) gibljivostjo in sociabilnostjo je vedno pomembnejše zato, ker je geografska razpršenost in oddaljenost vključenih akterjev v socialna (poslovna in druga) omrežja vedno večja. Prostorska bližina v splošnem pojasnjuje tudi vedno manjši delež delovanja omrežij, zlasti v komplementarni kombinaciji fizične so-prisotnosti in različnih oblik tele-komunikacijske povezanosti akterjev v virtualnih omrežjih.

FRANC TRČEK, Univerza v Ljubljana, Fakulteta za družbene vede
franc.trcek@quest.arnes.si

PODOBE POSTTRANZICIJSKEGA MARIBORA V SERIJI KRIMINALK O INŠPEKTORJU VRENKU AVGUSTA DEMŠARJA

Če opazujemo tranzicijske in urbane preobrazbe v Sloveniji, lahko postavimo tezo, da je Maribor kot eno od vodilnih jugoslovanskih (težko)industrijskih središč, ki je v prvem desetletju tranzicije izgubil več kot 30.000 delovnih mest ter do sedaj kolaps večine velikih gospodarskih subjektov, doživel najbolj turbulenten prehod v t.i. postindustrijsko družbo. Iz »jugoslovanskega Manchestra« se je preobrazil v mesto v iskanju lastne (nove) identitete. To se seveda izraža tako v podobi mesta kot tudi v vsakdanjem življenju. V prispevku bo analizirano, kako se ta nova urbana podoba Maribora kaže v edini sodobni slovenski seriji kriminalk o inšpektorju Vrenku, avtorja Avgusta Demšarja. Te se večinoma dogajajo v Mariboru z okolico in slikajo njegovo (post)tranzicijsko realnost.

AIDAN CERAR, Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije
cerar.aidan@gmail.com

VPLIV KRIZE NA PARTICIPACIJO V UREJANJU PROSTORA

Finančno kriza spreminja razmerja v urejanju prostora. Vse redkeje so pobudniki sprememb investitorji, medtem ko na drugi strani narašča način participacije meščanov, ki izhaja iz ustvarjalne revitalizacije (degradiranih) prostorov. Gre za različne skupnosti, ki svoje izražanje povezujejo s prostorom, oziroma se preko specifičnih krajev v mestu izražajo, ter te kraje tudi spreminjajo. Opazna je razlika med tovrstnimi oblikami participacije v urejanju prostora, in tistimi, ki so se pojavljala v času pred krizo – slednje so bile praviloma reakcija na zunanjo grožnjo. Razliko bomo predstavili s pomočjo dveh izbranih primerov iz Ljubljane, ter jih pojasnili z analizo odnosa med naslednjimi koncepti: socialni kapital, zunanja grožnja, skupnost, identifikacija in strukturne priložnosti.

RELIGIOLOŠKA SEKCIJA

Vodi in moderira:
ALEŠ ČRNIČ

SONJA BEZJAK, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
sonja.bezjak@fdv.uni-lj.si

(NE)VERNOST IN REGIJE NA SLOVENSKEM

Zdenko Roter je v delu Vera in nevera v Sloveniji, 1968-1978 (1982) namenil posebno poglavje vprašanju struktur (ne)vernosti in regij, v katerem je predstavil analizo prostorske navzočnosti in razširjenosti vernosti oziroma nevernosti v Sloveniji za obdobje 1968 – 1978. V prispevku bom pokazala, kako so se razvijali trendi (ne)vernosti v slovenskih regijah v treh desetletjih po izidu njegovega dela. Predstavila bom podatke Slovenskega javnega mnenja (CJM) za obdobje od 1978 pa vse do danes in jih primerjala z Roterjevimi ugotovitvami. Skušala bom odgovoriti na vprašanje, ali je religijske pojave v Sloveniji smotrno preučevati regionalno diferencirano? Ali pa so desetletja modernizacije in globalizacije zbrisala razlike do te mere, da zadostuje, če religijske pojave preučujemo, ne da bi pri tem upoštevali regije kot specifične socialne prostore, ki imajo svoje posebnosti (zgodovinske, gospodarske in socialne).

SREČO DRAGOŠ, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo
sreco.dragos@fsd.uni-lj.si

KATOLICIZEM: PRVI KONCEPT TOTALITARIZMA NA SLOVENSKEM

Ob dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih režimov (23. 8.) je Evropski parlament poudaril, da mora ta spomin temeljiti »na resnici in spominu«. Ker je v našem prostoru refleksija na naslovno temo enostranska, se je koristno spomniti na totalitaristični koncept katolicizma. Ta se je na Slovenskem oblikoval po zaslugi oficialnih klerikalcev RKC in to še pred oktobrsko boljševistično revolucijo in še pred ustanovitvijo Komunistične partije (KPJ in KPS). Med tistimi ključnimi mejniki pri nastajanju totalitarističnega (koncepta) katolicizma, ki še vedno ostajajo prezrti, spadajo naslednja prizadevanja slovenskih klerikov:

- Mahničev predlog reforme volilnega sistema (1895)
- Ušeničnikov model kulturne revolucije (1910)
- Rožmanova prenovljena pravila Katoliške akcije kot hierarhično strukturirane organizacije (1936)
- Ušeničnikova polemika s C. Žebotom, apologetom fašističnih korporacij (1938)
- Ušeničnikova »teologija« boja proti nasprotnikom, utemeljena v krščanski ljubezni (1941)
- protikomunistični apel, ki so ga najvidnejši predstavniki katoliškega tabora v obliki

narodne spomenici izročili generalu L. Rupniku (1943), posledica te spomenice je bila domobranska prisega nemškimi oboroženim silam (1944).

- oficialna strategija RKC v samostojni Sloveniji (»Izberi življenje«, 2002).

MACA JOGAN, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
maca.jogan@fdv.uni-lj.si

REKATOLIZACIJA, »SPONTANOST« IN ZGODOVINA

Širjenje svobode posameznikov in celih narodnih (državnih) skupnosti, povečevanje enakih možnosti za večino pripadnikov posameznih družbenih skupnosti, zmanjševanje osebnega in skupinskega tveganja v delovanju in življenju, zagotavljanje večje stopnje družbene varnosti tudi za različne ranljive (skozi stoletja samoumevno diskriminirane) kategorije ljudi je prispevalo k zmanjševanju potrebe po množični produkciji strahu, kar je v bistvu *conditio sine qua non* delovanja RKC. To je spodbudilo rekatolizacijo, katere cilj je ponovno, kolikor mogoče celovito, upravljanje ljudi. Zato so prizadevanja za »novo evangelizacijo« usmerjena v zunajcerkveni prostor (ob ustrezni strogi znotrajcerkveni organizacijski hierarhični kulturi), ne pa v neko presegajoče (transcendentno) območje svetega, božjega. Poudarjanje svetosti, ki se s stalnim ponavljanjem iz cerkvenega prostora širi na celotno družbo (»svete maše«, »duhovna misel« - RTV, svetost življenja, ipd.) in tako postaja samoumevna sestavina vsakdanjika, je eden od stebrov za povečevanje in varovanje moči in pravice do nadvlade in nadzora nad ljudmi v primerjavi z drugimi ustanovami (in laičnim delovanjem), ki nimajo sijaja »svetosti«.

Rekatolizacijo v slovenski družbi je mogoče deliti na dve stopnji: na pripravljalo (do začetka 90-tih let 20. stoletja) in aktivno stopnjo, ki poteka izjemno intenzivno in celovito od osamosvojitve republike Slovenije in razglasitve samostojne države. Kljub zatrevanju o »samodejnim odzivanju« vernikov na sekularizacijo, vrsta dejanj kaže, da je (bil) ta proces ves čas skrbno in podrobno načrtovan ter usmerjen na vsa ključna področja medčloveških odnosov. V prispevku bo pozornost usmerjena na nekatere vidike (»spontanega«) ustvarjanja kolektivnega zgodovinskega spomina, ki v imenu »nove evangelizacije« poteka preko cerkvenih medijev in verskega izobraževanja zlasti z odpravljanjem napak »komunizma«.

IGOR BAHOVEC, Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta
Igor.bahovec@guest.arnes.si

IZZIVI STIKOV MED RAZLIČNIMI RELIGIJAMI IN POGLEDI NA SVET V SODOBNEM SVETU

Kljub spremembam povezanim s sekularizacijo zahodnega sveta religija spet postaja pomembna institucija sodobnih družb, zlasti neevropskih. V svetu postmoderna pluralizma kultur, globalizacijskih stikov in vrste drugih virov, ki povzročajo stike med religijami in kulturami sodobnega sveta – med njimi ne gre pozabiti vojn in konfliktnih situacij, so religije dejavniki, katerih vpliv je treba na novo premisliti in ovrednotiti.

V prispevku bomo obravnavali različne tipične načine v stikih med kulturami utemeljeni v različnih religijah in pogledih na svet. Poudarek bo na primerjalnem obravnavanju treh vsebinskih sklopov:

- ali so svetovne religije del rešitve ali problema v »trku civilizacij«;
- na kaj kažejo odnosi med sekularnim pogledom (sekularnimi pogledi) na svet, velikimi religijami in novo duhovnostjo v sodobnem Zahodu;
- (nova) vloga religije in duhovnosti v Evropi in Sloveniji.

MIRAN LAVRIČ, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
miran.lavric@um.si

PRIVATIZACIJA RELIGIOZNOSTI IN EMANCIPATIVNE VREDNOTE V POSTJUGOSLOVANSKIH DRUŽBAH

Na osnovi analize podatkov Svetovne raziskave vrednot (WVS) za obdobje od leta 1995 do leta 2009 je bila testirana hipoteza privatizacije religije v okviru držav, ki so nastale na območju nekdanje SFRJ. Rezultati ponujajo tri ključne sklepe. Prvič, religioznost se je v obravnavanem obdobju tendenčno dejansko privatizirala v vseh obravnavanih družbah.

Drugič, ta trend je bil še posebej izrazit med mlajšimi in bolj izobraženimi segmenti obravnavanih družb, na osnovi česar lahko pričakujemo nadaljevanje trenda privatizacije tudi v (bližnji) prihodnosti. In tretjič, negativna koreliranost med religioznostjo in emancipativnimi vrednotami se je v obravnavanem obdobju tendenčno zmanjševala v vseh obravnavanih družbah, kar lahko po eni strani razumemo kot dodaten argument za privatizacijsko tezo, po drugi strani pa kot dober obet za stabilnost in demokratizacijo celotne regije.

MILICA VESKOVIĆ, Univerzitet u Beogradu, Filozofski Fakultet
milica.ves@gmail.com

RELIGIJSKA PRIPADNOST I VREDNOSNE ORJENTACIJE GRAĐANA SRBIJE

U Srbiji živi veliki broj nacionalnih zajednica koje, shodno tome, pripadaju i različitim veroispovestima. Tako, na našim prostorima je najveći broj pripadnika pravoslavne veroispovedi, a zatim slede muslimani, katolici, protestanti i jevreji. Ono što se u izjašnjavanju naših građana može uočiti (ali ne karakteriše samo Srbiju već se primećuje i na globalnom planu) postoje i oni koji se deklariraju kao ateisti ili agnostici. U radu ćemo se baviti uticajem veroispovedi na vrednosne orijentacije građana. Koristićemo rezultate istraživanja koje je u proleće 2012. obavio Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu. Pretpostavka je da pripadnost određenoj veroispovedi, ili pak nepripadnost nijednoj, u velikoj meri određuje stav prema naciji, autoritarnosti kao i muško-ženskim i bračnim odnosima.

OKROGLA MIZA: SLOVENIJA V ČASU NEGOTOVOSTI

Moderira: Milica Antić Gaber

Sodelujejo: IVAN SVETLIK, SERGEJ FLERE, TINE STANOVNIK,
HAJDEJA IGLIČ, VALERIJA KOROŠEC, METKA MENCIN ČEPLAK,
MARJAN HOČEVAR

Za Slovenijo so bila devetdeseta prejšnjega stoletja specifično obdobje negotovosti. V drugem desetletju 21. st. se z negotovostmi ponovno soočamo. Če je bila negotovost devetdesetih povezana z našo odločitvijo za samostojnost, je sedanje obdobje negotovosti Slovenije povezano z negotovostjo prihodnosti EU in zahodnega sveta s kapitalističnim načinom proizvodnje. Zdi se, da je mogoče domače slovenske politične in druge specifične prispevke k negotovosti tematizirati šele na tem ozadju.

Vloga sociologije naj bi bila posebej pomembna v časih družbenih prelomov in z njim povezanih negotovosti, saj naj bi ob pojasnjevanju vzrokov in posledic razdruževalnih procesov, mislila tudi mehanizme za njihovo obvladovanje in upravljanje. Ker sociologija še zdaleč in že zdavnaj ni edina znanost in tudi ne edina družbena sila, ki misli družbo in skuša razbrati ne/želene družbene tokove bomo na okrogli mizi bomo sociologinje in sociologi z našimi gosti iz sorodnih disciplin govorili tako o ekonomskih, političnih in kulturnih spremembah na makro družbeni ravni kakor tudi o njihovem vplivu na procese na mikro ravni v vsakdanjem življenju.

SEKCIJA ZA MEDKULTURNE ŠTUDIJE

Vodi in moderira: Ernest Ženko

IGOR BAHOVEC, Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta
Igor.bahovec@guest.arnes.si

MEDKULTURNI STIKI V ISKANJU »TRETJIH POTI« MED FUNDAMENTALIZMI IN RELATIVIZMI

Veliko raziskav sodobnih postmodernih družb izpostavlja, da v njih nekako prevladujeta dve drži, dva načina razumevanja: relativistična in fundamentalistična. Ti dve drži sta, mutatis mutandis, prisotni tudi v stikih med skupinami različnih kultur. V prispevku bomo kratko pojasnili kako se ti drži kažejo v odnosih med kulturami, potem se pa osredotočili na identificiranje drugačnih načinov medsebojnih odnosov. Vprašali se bomo, ali lahko identificiramo kaj tipičnih razlik v poudarkih multikulturnih in medkulturnih refleksij medkulturnih stikov. Osrednje vprašanje drugega dela prispevka pa je kakšni so predlogi teh, ki govorijo o »srednji poti«, o iskanju zmernega odgovora, in drugih, ki poudarjajo vlogo in pomen dialoga v medkulturnih srečanjih.

VERONIKA BAJT, Mirovni inštitut –
Inštitut za sodobne družbene in politične študije
veronika.bajt@mirovni-institut.si

VKLJUČEVANJE MIGRANTSKIH OTROK V IZOBRAŽEVALNI SISTEM: MED VEČKULTURNOSTJO IN NACIONALIZIRAJOČIMI PRAKSAMI ASIMILACIJE

Prispevek kritično obravnava vprašanje enakopravnega dostopa do državnega izobraževalnega sistema v Republiki Sloveniji za migrante. Izhajajoč iz mednarodne raziskave Integrace* se osredotoča na maloštevilčno populacijo otrok s statusem begunca oziroma prosilca za azil. Vendar pa je položaj otrok s t.i. migrantskim ozadjem pogosto enako težaven ne glede na njihov dejanski status (in status njihovih staršev oziroma skrbnikov), kar kaže na širše strukturne težave ne le šolskega sistema, temveč predvsem odsotnost dolgoročnega in temeljitega premisleka o prihodnosti slovenske družbe kot večkulturne in heterogene skupnosti. V prispevku so izpostavljeni nekateri primeri dobrih praks izobraževanja migrantskih otrok, hkrati pa so obravnavane tudi v raziskavi identificirane strukturne in institucionalne pomanjkljivosti. Slovenija namreč kljub svoji vpetosti v transnacionalne migracijske tokove ostaja nacionalna država, zamejena v monokulturni ideal.

* Integrace - Integrating Refugee and Asylum-seeking Children in the Educational Systems of EU Member States: Evaluation and Promotion of Current Best Practices. EC, ERF, 2010–2012.

VLADO KOTNIK, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije
vlado.kotnik@fhs.upr.si

MEDIJI IN NACIONALNA MANJŠINA: MEDIJSKA SUBJEKTIVITETA SLOVENSKE MANJŠINSKE POPULACIJE V ITALIJI

Množični mediji ključno prispevajo k imaginiranju in reproduciranju teritorialnih in imaginarnih meja in identitet na območjih, na katerih obstajajo nacionalne manjšine. Mediji so tudi tisti, s pomočjo katerih so politične, ekonomske, etnične, kulturne in druge meje in mejnosti v preteklosti dobile trdne kolektivne instrumentalizacije. Toda zaradi vztrajanja pri prevladujočem kvantitativnem evalviranju stanja manjšin in arhivskem delu, ki je imelo za svoj osrednji cilj »ohranjanje manjšin« in »oblikovanje državnih manjšinskih politik v Sloveniji in zamejstvu«, je v slovenskih etničnih študijah aspekt vloge medijev dolgo časa ostal dokaj prezrt. Ker je bil fokus teh študijev v pretežni meri usmerjen v »zamejstvo« kot od domovine izoliran habitus manjšin, so zunaj raziskovalnega zanimanja ostajali številni aspekti transnacionalne kolaboracije (npr. gledanje na obmejni prostor kot možnost in izziv za razvoj in okrepitev obmejnih stikov in čezmejnih komunikacijskih tokov), vzajemnih manjšinskih kohabitacij (slovenska manjšina v Italiji vs italijanska manjšina v Sloveniji ipd.) in podobnih družbenih

situacij, ki sta jih tako pravno-regulativni politični kakor tudi medijski diskurz pogostokrat obšla. Prispevek bo tako skušal identificirati, dokumentirati in komentirati nekatere aspekte razmerja med mediji in nacionalnimi manjšinami v zarisnem pravno-regulativnem normativu ter jim zagotoviti bodisi ustrezno terensko percepcijo bodisi analitično obravnavo medijskih vsebin na konkretnem primeru, tj. na primeru slovenske nacionalne manjšine v Italiji.

ZORANA MEDARIĆ, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče in Fakulteta za turistične študije – Turistica
zorana.medaric@zrs.upr.si

MAJA ZADEL, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče
maja.zadel@zrs.upr.si

»PRI NAS NI NASILJA, SPLOH MEDETNIČNEGA, TEGA SPLOH NI« ANALIZA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA NA ETNIČNI OSNOVI V ŠOLSLEM OKOLJU

Slovenski prostor je kljub prevladujoči ideji o etnični homogenosti zaznamovan s prisotnostjo avtohtonih in priseljeniških manjšinskih skupin, globalizacijski trendi in integracijski procesi pa povečujejo mednarodne migracije in medkulturne stike. Ob tem narašča tudi možnost nestrpnosti in medkulturnih konfliktov. V teh okvirih je tudi medvrstniško nasilje na osnovi etnične pripadnosti aktualen pojav, ki pa mu doslej ni bilo namenjene veliko raziskovalne pozornosti. V prispevku bodo predstavljeni rezultati raziskave o pojavu medetničnega medvrstniškega nasilja opravljene v okviru mednarodnega projekta Glasovi otrok: Raziskovanje medetničnega nasilja in pravic v šolskem okolju, ki poteka od 2011 do konca 2012 v petih državah – v Sloveniji, Italiji, Veliki Britaniji, Avstriji in na Cipru. V raziskavo so bili vključeni osnovnošolci v starosti med 10 in 11 let ter srednješolci v starosti med 17 in 18 let na štirih medkulturnih območjih vsake države. V Sloveniji so to področje Obale, Prekmurja, Ljubljane in Jesenic. Čeprav je bila raziskava zastavljena širše, bodo predstavljeni predvsem rezultati slovenskega dela raziskave, ki se vežejo na percepcijo (medetničnega) nasilja, izkušnje otrok in odzive na nasilje.

KARMEN MEDICA, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije
karmen.medica@fhs.upr.si

MULTIKULTURALIZEM IN NOVA DRUŽBENA GIBANJA: TRENDOVSKI UPORI, ALI VIZIJE DRUGAČNEGA SVETA?

Multikulturalizem se vse bolj prodaja kot »kulturni kapital« ali celo kot »človeški kapital« in se izkorišča kot politika z zelo natančnimi cilji in družbenimi nišami. Multinacionalne korporacije oportunistično izrabljajo družbeno multikulturalnost za svoje lastne interese in koristi. V času razširjanja moči le-teh ter novih migracijskih realnosti, se top down politikam multikulturalizma

postavljajo nasproti bottom up nova družbena gibanja, kot refleksija tistega, kar se dejansko dogaja znotraj različnih družbenih skupin in pri definiranju novih socialnih situacij.

V vseh ciklih kapitalističnega sistema so se menjavala obdobja razcveta in recesije. V času krize se vzpostavijo različne strategije izhoda in kot zadnja taka politična strategija se je pojavil neoliberalizem. Vendarle tudi ta že kaže znamenja močne krize, na kar opozarjajo tudi najmanjše akcije novih družbenih gibanj. Ne glede na njihovo maloštevilnost, neposedovanje aparatov kapitala in moči, odpirajo perspektivo drugega sveta.

Če so t.i stara gibanja prednost dajala svobodi večine, se nova družbena gibanja osredotočajo na posameznika in na manjšinske skupnosti. Poudarjajo pravico vseh, da uresničujejo svoja hotenja na vseh področjih, na katerih ne večina, ne nosilci moči ne morejo vsiljevati svoje dominacije.

Za nova družbena gibanja je značilno da, komunikacija poteka na globalni ravni, vendar tovrstna globalizacija se ne nanaša na kapitalsko-trgovske ali kakšne druge interesne transakcije. Gre za gibanja, ki so v vsakem primeru pluralna in transnacionalna. Vključujejo okoljska, feministična gibanja, tudi gibanja za rasne, etnične, spolne in druge manjšinske skupnosti. Kljub vsemu je njihov osnovni cilj delovati proti obstoječemu svetovnemu sistemu, ki v svoji neoliberalni obliki zastruje pogoje elementarnega preživetja in postavlja ljudi v vse večje stiske, negotovosti, neperspektivnosti.

Sporočila novih družbenih gibanj so v osnovi jasna, da tako individualno kot kolektivno vsi lahko vplivamo na razvoj prihodnosti, morda celo bolj, kot si upamo misliti. Res je tudi to, da le z uporništvom, brez jasnega programa sprememb, samo potrdijo multi-kulti sintagmo sodobnega sveta in ostanejo na ravni provokacije.

TJAŠA ŽAKELJ, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče
tjasa.zakelj@zrs.upr.si

PERCEPCIJE IN RELACIJE MEDETNIČNEGA NASILJA MED OTROKI

Nasilje med mladimi je pojav, ki se ga slovenske šole večinoma lotevajo z implementacijo ničelne tolerance do nasilja. Kot trdijo strokovnjaki, so učenci zelo dobro poučeni o vrstah nasilja. Če velja, da je fizično nasilje hitro prepoznano in hitro sankcionirano, tega za psihične oblike nasilja ne moremo vedno trditi. Podobno se je izkazalo tudi pri raziskavi Children's Voices: Exploring Interethnic Violence and Children's Rights in the School Environment, kjer smo učence in dijake spraševali o njihovih percepcijah in izkušnjah v zvezi z nasiljem na etnični podlagi. Rezultati kvantitativnega dela študije, na katerih bo temeljil prispevek, so pokazali, da učenci in dijaki šolsko okolje ocenjujejo kot pozitivno prav tako odnose med učenci in dijaki različnih narodnosti, kultur in religij. Kljub sprva navidezno idealnim odnosom, se tekom intervjujev in fokusnih skupin izkaže, da je nasilje na medetnični podlagi med otroki in mladostniki prisotno, da pa sprva pogosto ni prepoznano kot nasilje: primeri

fizičnega nasilja na etnični podlagi so redki, medtem ko so psihične vrste (predvsem zmerjanje, žaljenje, preklinjanje, izključevanje) bolj prisotne.

FORUM SOCIOLOGINJ IN SOCIOLOGOV V GOSPODARSTVU, JAVNIH SLUŽBAH IN NEVLADNIH ORGANIZACIJAH

Vodi in moderira: IVAN BERNIK

POLONA ČERNIČ, Oddelek za raziskave in razvoj,
Slovenska turistična organizacija
polona.cernic@slovenia.info

TURISTKA SEM!

Slovenski turizem je v letu 2011 beležil rekordne rezultate. V preteklem letu je bilo v Sloveniji več turistov kot v do sedaj najboljšem letu 2008. Po ocenah Svetovnega turističnega in potovalnega sveta (WTTC) turizem v Sloveniji ustvarja okoli 12 % BDP. Hkrati je zelo pomembna izvozna dejavnost, ki v plačilni bilanci Slovenije zajema dobrih 8 % celotnega izvoza in več kot 40 % izvoza storitev. Po napovedih Svetovne turistične organizacije (UNWTO) bo v letu 2012 na svetovni ravni prvič presežena meja milijarde mednarodnih turističnih prihodov. A turizem niso le podatki, s katerim se ga kot dejavnost primerja z drugimi gospodarskimi panogami. Turizem je interdisciplinarna dejavnost, splet družbenih, kulturnih, zgodovinskih dejavnikov pod nenehnim vplivom družbenih sprememb, od krčenja prostora in časa, intenzivirajoče hitrosti in obsega interakcij ljudi po vsem svetu, sprememb v življenjskih poteh in prehodih do vse pomembnejšega prostega časa v življenju posameznic in posameznikov.

Kako se kot sociologinja najdem v dejavnosti turizma, v nacionalni turistični organizaciji, na prepihu med javnimi deležniki turističnega sektorja in turističnim gospodarstvom ter kako vidim položaj mladih sociologinj in sociologov na trgu delovne sile sta le dve tematiki, ki se ju bom tekom predstavitve dotaknila.

SIMON DREVEN
simon.dreven2@gmail.com

OD ŠTUDENTA SOCIOLOGIJE DO...

V prispevku bom predstavil svojo študijsko izkušnjo na Fakulteti za družbene vede, ki sem jo večji del študija uspešno dopolnjeval tudi z različnim obštudijskim udejstvom.

Na FDV sem se kot študent Analitske sociologije prvič vpisal leta 2006 in se med študijem zaradi visoke stopnje izbirnosti predmetov počasi navduševal tudi nad kulturologijo. Ravno ta navdušenost nad kulturnimi študijami me je zato še pred zaključkom prve bolonjske stopnje leta 2009 dokončno napeljala k vpisu na vzporedni študij. V istem študijskem letu sem nato v rednem roku iz sociologije tudi diplomiral, s tem pa je nadaljevanje študija na drugi stopnji postalo pravzaprav neizbežno. Študij sociologije na drugi stopnji sem uspešno zaključil leta 2012 in se odločil za nadaljevanje na interdisciplinarnem doktorskem študiju Humanistika in družboslovje, le da sem tokrat področje sociologije zamenjal s politologijo.

Večji del svojega študija sem, kot rečeno, uspešno dopolnjeval tudi z različnim obštudijskim udejstvom. Tako sem leta 2008 najprej postal tutor na programu Analitska sociologija, kmalu zatem pa še predstavnik študentov in študentk na istoimenski katedri. V letu 2010 sem nato postal prvi predsednik Študentskega sociološkega društva SocioKlub, vzporedno pa v društvu kulturologov prevzel še funkcijo člana Upravnega odbora društva. Ravno društvene izkušnje so bile tista iztočnica, da sem se odločil svojo pot nadaljevati tudi v širšem profesionalnem civilnodružbenem delovanju.

Na podlagi osebnih izkušenj zato ocenjujem, da zgolj študij še ni zagotovilo za poznejšo zaposlitev posameznega diplomanta in diplomantke, ampak je lahko le ena izmed iztočnic, kako in na kak način jo bomo izkoristili pa je največ odvisno od nas samih.

LUKA LUKIČ
lukalukic6@yahoo.com

SOCIOLOG(IJA) V RANJENI MEDIJSKI INDUSTRIJI

Prispevek obravnava razmerje med sociologijo in novinarstvom, najprej iz vidika avtorjeve osebne študijske izkušnje na obeh smereh, v nadaljevanju pa se dotakne tudi položaja socioloških znanj v medijih. V prvem delu avtor izpostavlja razlike med študijem novinarstva in sociologije, pri čemer je prvi zaradi svoje poklicne usmerjenosti šibkejši z vidika razvoja študentovih, pri opravljanju novinarskega dela vse prej kot pogrešljivih kompetenc analitičnega pristopa. Na drugi strani pa študij novinarstva to nadomesti s študijsko prakso, v okviru katere ima sleherni študent možnost sodelovanja z najpomembnejšimi slovenskimi mediji, kar mu olajša vstop na trg dela, slednje pa je pri študiju analitske sociologije precej zapostavljeno.

Pomen socioloških znanj pri novinarskem poklicu nikakor ni zanemarljiv, saj ustvarjalcem medijskih vsebin omogoča kakovostnejšo interpretacijo podatkov in umestitev določenih družbenih pojavov v relevanten kontekst, s čimer novinar nenazadnje izboljša kakovost bralcem posredovanih informacij.

Po drugi strani pa sociološka znanja v slovenskem medijskem prostoru ne predstavljajo takšne konkurenčne prednosti, kot bi jo po mnenju avtorja lahko in tudi morala. Pri ustvarjanju medijskih vsebin se med drugim tudi zaradi razumljivosti čim širšemu krogu ljudi poenostavljanju pri določenih kompleksnih temah ne moremo v celoti izogniti. Kljub temu pa bi se lahko slovenski mediji, ki se trenutno bolj ali manj (ne)uspešno spopadajo z novimi izzivi na trgu,

z bolj analitičnim pristopom pri obravnavanju družbeno relevantnih tem uspešneje približali vedno bolj zahtevnemu občinstvu.

VLADIMIR PEGAN, tajnik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije
jape@siol.net

IZKUŠNJE SEDANJE ZAPOSLOTITVE

Na Zvezi društev vojnih invalidov Slovenije – ZDVIS, ki je pravna oseba zasebnega prava, registrirana po Zakonu o društvih, sem zaposlen kot tajnik. Zveza ima tudi status invalidske in reprezentativne invalidske organizacije po zakonu o društvih.

V času zaposlitve na ZDVIS sem opravil strokovni izpit iz socialnega varstva in državne uprave ter strokovni izpit iz Zakona o upravnem postopku. Ves čas zaposlitve sem se dodatno izobraževal na različnih področjih, računalništvo, finance, supervizija na socialnem področju, kar mi pomaga pri vsakdanjem delu. Na Ministrstvu za delo sem pridobil naziv samostojni svetovalec na področju socialnega varstva, kar je tudi pogoj za mentorstvo pripravnikom. Opravil sem magisterij znanosti.

Zaposlitev v invalidskih oziroma v humanitarnih organizacijah predstavlja zaposlitev na področju socialnega varstva. Po zaključku enoletnega pripravništva, sedaj sofinanciranega preko Evropskega socialnega sklada, pripravnik opravi strokovni izpit iz področja socialnega varstva. S tem je na trgu dela lažje zaposljiv. Na zvezi smo do sedaj imeli 4 pripravnike sociologe – kadrovskega menedžmenta, ki so vsi po zaključku pripravništva dobili zaposlitev. Prva pripravnica dela na ZDVIS, en pripravnik na Valu 202 in drugi na Centru za socialno delo. Sedaj imamo zaposlenega še četrtega pripravnika.

V Sloveniji je po Zakonu o invalidskih organizacijah registrirano 25 invalidskih organizacij na državni ravni, od tega je 19 reprezentativnih invalidskih organizacij. Po Zakonu o humanitarnih organizacijah je v Sloveniji registrirano 134 humanitarnih organizacij.

V Sloveniji je po podatkih Ajpesa (na dan 17. 9. 2012) 25.065 nevladnih organizacij, 22.490 društev, 2.324 zavodov, 251 ustanov. Skupni prihodki so v višini 836.739.015 EUR. V nevladnem sektorju je 6.944 zaposlenih. Delež delovno aktivnih predstavlja 0,74 % zaposlenih v Sloveniji (Nevladni sektor v Sloveniji, CNVOS, Nacionalna konferenca nevladnih organizacij, 18. 9. 2012).

Možnost zaposlitve v sektorju nevladnih organizacij je še veliko.

DARJA LAZIČ, Zavodu RS za zaposlovanje
lazic.darja@gmail.com

ZMAGOVALCI NE ODNEHAJO

Vsak dan poslušamo, da je na trgu dela že več kot 100.000 brezposelnih oseb, a vendar skorajda nikjer v medijih ne moremo zaslediti, da se navkljub gospodarski krizi in nezavidljivim položaju predvsem mladih iskalcev zaposlitve še zmeraj zaposluje. Vendar je ob tem potrebno

poudariti, da se zaposlujejo predvsem tisti, ki aktivno iščejo zaposlitev, imajo jasne zaposlitvene cilje in so visoko motivirani. Moja poklicna kariera dokazuje ravno to. Leta 2009, ko so se že kazali resni znaki gospodarske krize, sem bila iskalka zaposlitve brez formalnih delovnih izkušenj, a sem bila organizirana, vztrajna, predvsem pa nisem dopustila, da bi me zavrnitve potokle in sem aktivno iskala naprej. Danes, ko se ozrem nazaj, vidim, da je moja pozitivna naravnost veliko pripomogla, da sem se zaposlila – to pa dokazujejo tudi mnogi (predvsem mlajši) iskalci zaposlitve, katere sem se kot svetovalka zaposlitve trudila motivirati in aktivirati ter so se nazaj javljali s sporočili, da so upoštevali nasvete, bili vztrajni in se zaposlili. Zato še zmeraj verjamem, da so vztrajnost, organiziranost, pripravljenost na učenje in fleksibilnost v današnjem času ključne lastnosti pri iskanju zaposlitve.

STOJAN SORČAN, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
stojan.sorcan@gov.si

Na Forumu za predstavitev izkušenj sociologinj in sociologov v gospodarstvu, javnih službah in nevladnih organizacijah, bi želel posredovati nekaj misli in izkušenj o strukturni (ne)prilagojenosti slovenskega in evropskega visokošolskega prostora na izzive zaposlovanja diplomantov, kot se kaže v okviru bolonjske prenovne študijskih programov.

Izhajam iz hipoteze, da mora skrb za zaposlovanje diplomantov postati odgovornost univerz samih. Kljub temu, da nimamo zadovoljivega indikatorja za merjenje uspešnosti zaposlovanja diplomantov, je dejansko to vedno pomembnejši kriterij za določanje ugleda (in financiranja?) posameznih univerz. Cilji Evropske unije so tu neizprosno zahtevni. Po predvidevanjih naj bi EU leta 2020 potrebovala 34 % zaposlenih z VŠ izobrazbo. Hkratno naraščanje brezposelnosti mladih, pri čemer so visokošolski diplomanti (še) najmanj podvrženi brezposelnosti, postavlja ključna vprašanja kot so, kakšne diplomante potrebujemo, kako jih bomo plačali, kako bo njihovo znanje prispevalo k družbenemu razvoju ter kako se bomo ob zmanjševanju populacije spoprijemali z vse večjo mobilnostjo in internacionalizacijo visokošolskih diplomantov. Pri tem prepogosto preozko poudarjamo vlogo naravoslovno-tehniških znanosti in pozabljamo na velik in neizkoriščen potencial družboslovno-humanističnih ved. Vprašanje kompleksnosti relevantnosti znanja je zato ponovno aktualno in odgovori vznikajo le v interakciji med izobraževanjem, raziskovanjem in podjetništvom oziroma družbo nasploh. Ni res, kot pogosto poenostavljamo, da samo kapital privlači talente, vedno bolj je tudi res, da talenti privlačijo kapital. O tem, kako znanost in tehnologijo sooblikujeta družbo še vedno premalo vemo.

Evropska VŠ politika izhaja iz dejstva, da ima VŠ vitalno vlogo pri iskanju izhodov iz krize, zlasti pri ustvarjanju nove rasti in zaposlovanja, kar je tudi eden od ključnih ciljev letošnjega ministrskega bolonjskega komuniqueja. Poleg politike tu nastopi ključna vloga univerz in izvajalcev študijskih programov. Univerze potrebujejo večjo osredotočenost na trg delovne sile in krepiti strateški dialog s potencialnimi zaposlovalci njihovih diplomantov. Kritike študentov, da se izvajalci študijskih programov premalo zavedajo za koga sploh izvajajo študijski proces, je potrebno razumeti dobesedno. Povezanost med »univerzo« in »družbo« je problematična.

Slonokoščeni stolpi univerz so še vedno med nami. Potrebno je izpostaviti večjo motiviranost, vpetost v globalno, regionalno in lokalno okolje ter študij, ki temelji na potrebah študenta (»student centered learning«). Izpostaviti je potrebno proces kreiranja in izvajanja študijskih programov, kjer bi morali v večji meri sodelovati z družbenim okolje in upoštevati specifične družbene potrebe. Instrumenti bolonjskih študijskih programov so v tem kontekstu še povsem neizkoriščeni, kot na primer koncept učnih izidov in mednarodna mobilnost. Pa tudi programska binarnost študijskih programov je formalno in v praksi premalo osredotočena na oblikovanje specifičnih profesionalnih karier. Partnerstvo med akademskim in družbenim svetom je ključno za večjo zaposljivost diplomantov, kar dokazuje številni uspešni primeri iz sveta, pa tudi iz Slovenije. Družbena odgovornost znanja ni abstrakta kategorija, temveč se prične pri oblikovanju in zaposlovanju diplomantov.

ODPRTA SEKCIJA

Vodita in moderirata: SAMO UHAN in JOŽE VOGRINC

VERA VRATUŠA, Belgrade University, Faculty of philosophy, Department of sociology
vratusa@sezampro.rs

»Modernisation« and »anticapitalist« theories and strategies of »transition« in societies of former »real socialism« and contradictory class interests of highly educated small bourgeoisie Paper explores the relationship between opposing »modernisation« and »anti capitalist« theories and strategies of »post-socialist transition« and social class-structured interests for conservation, reform or abolition of existing social relations, depending on theoretician's and strategist's own group and individual place and role within local and global class division of labor. The main research method applied is critical self-reflection of contradictory interests of highly educated petty bourgeoisie affiliate, simultaneously occupying contradictory place and role of the hired direct producer of opposing transition theories and strategies interested in diminishment or elimination of exploitation, as well as of the mediator and enforcer of local and global ruling class exploitation interests. The main aim of this exploration is to increase the degree of conscious decision making as to which basic class or its fraction, a particular intellectual petty bourgeoisie affiliate should make available her or his »knowledge-power« or personal private property of the state protected monopoly on the title of expert.

TINA KOGOVSŠEK, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
Oddelek za sociologijo in Fakulteta za družbene vede
tina.kogovsek@guest.arnes.si

IVAN BERNIK, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
ivan.bernik@fdv.uni-lj.si

ROMAN KUCHAR, Filozofska fakulteta v Ljubljani,
Oddelek za sociologijo in Mirovni inštitut
roman.kuhar1@guest.arnes.si

ALENKA ŠVAB, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
alenka.svab@fdv.uni-lj.si

ŠTUDENTSKA SPOLNOST V SLOVENIJI: ZELO SERIJSKA, ZELO MONOGAMNA?

V prispevku bodo predstavljeni tisti rezultati obsežne raziskave spolnosti študentov in študentk v Sloveniji (2011), ki se nanašajo na družbeno organiziranosti njihovega spolnega življenja. V prvem delu bodo obravnavani podatki o vrstah odnosov, v katerih poteka študentsko spolno življenje. Posebna posebna pozornost bo namenjena partnerskim zvezam kot prevladujočemu družbenemu okviru spolnih aktivnosti. V drugem delu pa bo predstavljeni podatki o pomenih, ki jih študenti pripisujejo partnerskim zvezam, in o normah, ki naj bi po njihovem mnenju določale dinamiko teh zvez. Na koncu bo prispevek skušal odgovoriti na vprašanje, ali je družbena organiziranost spolnosti študentov in študentk v Sloveniji podobna kot v nekaterih drugih evropskih državah, tj. ali večinoma poteka – tako kot drugih evropskih državah – v razmeroma kratkih, a intenzivnih monogamnih partnerskih zvezah.

SRDJAN VUKADINOVICH, Faculty of philosophy, Nikšić (Montenegro)
nisvuk@gmail.com

GLOBALIZATION IN UNCERTAIN TIMES

Stabilizing social conditions are fertile ground for the start of the environment and the implementation of specific and concrete system processes. It does not matter whether there is a case of global or small systems. But in times of crisis burdening every individual in the society, the implementation of key systemic change creates precarious. How will certain system changes, especially those planetary character act on essential structure of society by committing just (in)stability of social relations.

One such planetary phenomenon that has created uncertainty and creates an environment is globalization. By demolishing the previous structure and value system and quality of life contributes to globalization because of the current climate of uncertainty or inability to cope with long term resolution of newly troubled relationship.

In the modern world system activity, which manifests as a resultant of a process of globalization. No modern society is exempt from the process of globalization in a greater or lesser degree. All social substructures, under the influence of globalization events, changed the facets of their relationship, especially in the period before the beginning of the last decade of twentieth century. Globalization manifests itself as a universal process or a global methodological framework, with a whole set of social research methods and techniques for »adjustment«

of structural concrete and specific segments of the supremacy of the process philosophy, which is contained in the number and quantity. Generating the association of individual, social or any other substructure, voluntarily or forcibly, is the essence of operational techniques and procedures of the methodological framework that is called globalization. A techniques and procedures are actually some transition in the world.

Dominance in the structure of the globalization processes to adapt the world demands of powerful (state, company) determines the capital. Interests of any country any powerful companies that want to increase the capital, in any way and get to it and the main target. Therefore, the dominant three dimensions of globalization: technological, economic and IT. The dimensions of democratization, human rights or humane development of personality in the background or virtually no, compared to the three major dimensions, primarily through a number of events observed, the quantity and significance statistics process.

Collapsed to a system of traditional and orthodox values and the general, and the individual level. Instead of values the collapse of society, constituted a vacuum or empty space waiting for a long time, more than two decades, to establish what might be called a system of values.

Globalization processes have changed the cultural patterns of human life and meet their quality of life in the sense that it becomes a higher priority in the consideration of individual mechanical switching hardware, which can be operated from a «center». In doing so, it ignores the internal dimensions of human beings, which is very complex. Because of its complex internal dimensions of human beings, who are opposed to globalization »terror«, can sometimes devastating effect on society, which is also shown in terms of South Slavic environment.

IRENA PETROVIĆ, Institute for sociology and sociological research,
Faculty of Philosophy, University of Belgrade
petrovic.irena@yahoo.com

The main objective of this paper is to determine and explain the extent and intensity of traditionalism, nationalism, authoritarianism and liberalism among middle class in Serbia (professionals, on one side, and small entrepreneurs and lower managers, on the other). The analysis will be based on the data collected within research projects of The Institute of Sociology and Social Research of Faculty of Philosophy The Challenges of New Social Integration in Serbia – the Concepts and the Actor in 2012.

It has been expected that, compared with other social classes, the middle class will demonstrate lower level of traditionalism, nationalism and authoritarianism. In the case of liberalism, it is expected the presence of confusing liberal value patterns.

GORAZD KOVAČIČ, Oddelek za sociologijo, Filozofska fakulteta,
Univerza v Ljubljani
gorazd.kovacic2@guest.arnes.si

VSEBINSKE TEŽNJE NOVINARSKIH DIPLOM 1990-2011

Medijsko področje v Sloveniji so po letu 1990 zaznamovale koncentracija neregulirane kapitala, odvisnost od premožnih oglaševalcev, prekarno zaposlovanje in podcenjenost delovne sile. A novinarji dokaj redko artikulirajo te procese in lastni razredni položaj. K temu prispevajo vsebinski poudarki med študijem. Te sem raziskal posredno, in sicer prek analize tem zaključnih del študentov novinarstva na FDV UL med letoma 1990 in 2011. Med 763 zaključnimi deli jih je le peščica obravnavala ekonomske in politične pogoje dela novinarjev. Daleč največ jih je mogoče vsebinsko uvrstiti v naslednje tri skupine: obrtne teme z opisnim pristopom in brez izrazite kritične note, analize reprezentacij in diskurzov ter etične teme. Liberalne topike neizključevanja manjšin, kritike potrošništva in varovanja zasebnosti tvorijo prevladujočo kritično ost. Če težnje pri izbiri diplomskih tem odražajo tipični kompetenčni profil diplomantov novinarstva, potem je ta obrtno dobro podkovan in liberalno ideološko ozaveščen, razredno pa povsem neosveščen.

DRAGANA STOKANIĆ, Faculty of Philosophy, Belgrade University
dragana_stokanic@yahoo.com

THE INFORMAL ECONOMIC ACTIVITIES, TRUST AND SOLIDARITY AFTER THE 2000

Informal and formal economy are two integrated and scenes on which production and exchange take place which influences the structuring and allocation of social wealth. The phenomenon of informal economy becomes very important in the situation of transition recession and great structural changes which post-socialist societies have gone through. These societies are facing changes in the way the economic system is being reproduced, in political organization and value legitimacy. During the 1990s Serbian society was struck by vanishing of solidarity and trust and many found a refuge from the economic crisis in gray economy.

Taking into account that cultural subsystem influences the economy, I will explore connection between informal economic and the trust and solidarity in Serbia after 2000 a stabilization of economic conditions and changes in society structure took place. In a comparative analysis I will use data from two researches at the Institute for social researches: Transformation strategies of society groups in Serbia, conducted in 2003 and Social-economic strategies of households in Serbia in 2007.

SEKCIJA ZA SPOL IN DRUŽBO

Vodi in moderira: MILICA ANTIĆ GABER

MACA JOGAN, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
maca.jogan@fdv.uni-lj.si

»NOVI FEMINIZEM« IN BOŽJI NAČRT

Odpravljanje družbene neenakosti spolov je že nekaj desetletij na dnevnem redu OZN, Sveta Evrope, Evropske unije. Uresničevanje človekovih pravic žensk, odpravljanje diskriminacije po spolu poteka počasi, k čemur prispevajo mnoge moškosrediščno re/producirane strukturne določilnice. Pomemben vir za trdoživost androcentrizma predstavljajo tudi mizogine razlage najpomembnejših svetovnih religij in cerkve kot »svete« institucije.

V prispevku se bom usmerila na RKC, ki je od začetka gibanja za družbeno enakost žensk in moških (feminizma) obsojala in odločno zavračala vse zahteve po odpravi diskriminacije. Feminizem je po uradni doktrini RKC največje »zlo«, ker po eni strani uničuje »naravno« vlogo ženske, po drugi pa je »smrtonosen« za družino. Ob očitnem razcerkvenjanju in izbirni religioznosti se površinsko posedanjena RKC z različnimi sredstvi trudi, da bi spet vzpostavila pravi družbeni red, ki bi ustrezal božjemu načrtu. Po tem načrtu je ženska pomočnica »človeku«. Krepitev neodvisnosti in samostojnosti tega per definitionem »skrivnostno« bogu-blizkega spola je potrebno zavirati z »novim feminizmom«, ki naj bi prispeval k večji gotovosti in harmoničnosti družb v 21. stoletju.

SVENKA SAVIĆ, profesorica emeritus, Univerzitet u Novom Sadu
svenka@eunet.rs

DRUŠTVENE DILEME OKO RODNIH STUDIJA U AKADEMSKOJ ZAJEDNICI

POVODOM DESET GODINA POSTOJANJA CENTRA ZA RODNE STUDIJE UNIVERZITETA U NOVOM SADU

Asocijacija centara za interdisciplinarno i multidisciplinarno istraživanje (ACIMSI) Centar za rodne studije Univerziteta u Novom Sadu obeležava dekadu postojanja (februar 2003- februar 2013). Tim povodom sumiram osnovne pozitivne i diskutabilne aspekte.

Studije su počele kao alternativni, interdisciplinarni visokoškolski - postdiplomski, zatim i doktorski – program, s ciljem da se akademska zajednica senzibilize za različita rodna pitanja, za ona aktulena u Srbiji i regionu, ali i svetu; da teorijski prepriči kadrove za dalje institucionalne promene unutar univerziteta, državnih institucija i šire društvene zajednice. U radu saopštavam osnovne kvantitativne podatke o ostvarivanju akreditovanog plana i programa, broju diplomiranih i njihovom zapošljavanju. Istovremeno pratim i druge aspekte

kojima se dokazuje utemeljenje ove akademske interdiscipline u širi društveni prostor: porast literature domaćih autorki namenjene rodnim studij; dugoročni i kratkoročni istraživački projekti finansirani od strane Ministarstva nauke, etc.).

Zaključujem da je u ovaj program od deset godina utisnuto mnogo volonterskog rada predavačica, borbe za minimum ostvarivanja nastave (kao što su protorije) ili dokazivanje potrebe za zvanje (doktor rodnih studija) koje studentkinje dobijaju nakon završenih studija. Zaključci su povod za diskusiju kakve su nam rodne studije potrebne na početku (u drugoj deceniji) XXI veka kada se univerziteti menjaju, kada su mnoge monodiscipline već prožete interdisciplinarnim znanjima. Otuda se naša početna perspektiva (alternativni, interdisciplinarni visoko obrazovni program), menja u pravcu holističkog znanja za sve.

NEVENKA ČERNIGOJ SADAR, Fakulteta za družbene vede v Ljubljani,
 Katedra za socialni in kadrovski menedžment
nevenka.cernigoj-sadar@fdv.uni-lj.si

ALEKSANDRA KANJUO MRČELA, Fakulteta za družbene vede v Ljubljani,
 Katedra za socialni in kadrovski menedžment
Aleksandra.Kanjuo-Mrcela@fdv.uni-lj.si

TINA KOGOVSŠEK, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
 Oddelek za sociologijo in Fakulteta za družbene vede
Tina.kogovsek@guest.arnes.si

SPOLNE RAZLIKE V KONFLIKTNOSTI ODNOSOV MED DELOM IN DRUŽINO

Izkušnje interakcij med delom in družino, ki so dvosmerne, so lahko negativne - konfliktne (Greenhaus in Beutell, 1985) ali pozitivne – odnosi obogatitve (Carlson et al., 2006; Greenhaus in Powell, 2006). Raziskovanje konfliktnosti odnosov izhaja iz predpostavke, da viri kot so čas, energija in pozornost ne morejo biti enakomerno investirani na področje plačanega dela in na področje družine. V tej predstavitvi bomo odgovorile na vprašanje, kakšen obseg ima zaznana konfliktnost odnosov ter kakšno težo imajo demografske značilnosti, pripadnost sloju, osebnostne značilnosti, značilnosti družine, značilnosti dela, položaj na delovnem mestu in odzivnost organizacije na potrebe družin pri določanju stopnje negativnega vpliva dela na družino. Multipla regresijska analiza je bila narejena na podzorcju samo/zaposlenih, ki je bil izločen iz reprezentativnega vzorca za Slovenijo. Podatki so bili dobljeni iz Raziskave o odnosu delo-družina, ki je bila izvedena v okviru Slovenskega javnega mnenja 2011/1 na Fakulteti za družbene vede – Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij.

MILICA ANTIĆ GABER, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
 Oddelek za sociologijo
milica.antic-gaber@guest.arnes.si

IRENA SELIŠNIK, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
 Oddelek za sociologijo
Selisnik2@siol.net

SARA ROŽMAN, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo
sara.rozman@ff.uni-lj.si

ŽENSKÉ MED GOTOVOSTJO POKLICNEGA DELA IN NEGOTOVOSTJO POLITIČNEGA DELOVANJA

V prispevku bomo predstavili problematiko vstopa žensk v politiko, v okviru katere se bomo osredotočili zlasti na trenutek odločitve za kandidaturo in posledično odhod iz poklicne kariere v politično. Ugotovitve raziskav, da je prehajanje iz določenih poklicnih polj v politiko bolj pogosto kot iz drugih (Cairney 2007) bomo nadgradili z izsledki kvalitativnega dela raziskave Usklajevanje zasebnega in profesionalnega življenja kot ovira za številčnejšo prisotnost žensk v politiki opravljene na Oddelku za sociologijo, Filozofske fakultete v Ljubljani. Ugotovitve raziskave opravljene z intervjuji na vzorcu političark, ki delujejo na nacionalnem nivoju političnega odločanja, bodo tako osvetlile dileme in strategije politikov in političark in razlike med njimi pri premeščanju negotovosti ob prehodu iz enega v drugo polje.

ELENA NACEVSKA, doktorska študentka, Fakulteta za družbene vede v Ljubljani
elenacevska@yahoo.com

THE IMPACT OF EUROPEANIZATION IN FRAMING GENDER EQUALITY POLICIES IN THE COUNTRIES OF THE WESTERN BALKANS

Although modern democracies tend in their capacity to secure gender equality, they are still facing with the women's political exclusion as an ongoing process. Equal opportunities policies are generally developed as strategies to redress the exclusion of particular groups from the political life. The aim of this paper is to conduct a cross-national research of the political presence of women in the new democracies - Macedonia, Serbia and Croatia and to analyze the impact of the Europeanization processes in framing gender equality policies in these candidate countries for EU accession. Many scholars are dedicated to research the main barriers, dominant culture, patriarchal perceptions, the religion values, as well as the impact of the legal barriers to the women political presence. According to the theoretical approaches of post-socialistic democracies, the differences/similarities in framing specific gender equality policies (institutional changes, quotas), the general aim of the research will be focused on

the EU influence regarding to upgrading the political and legal changes for improvement of women's political presence in the selected countries.

IZTOK ŠORI, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo
iztok.sori@gmail.com

JASNA PODREKA, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo
jasnapodreka@gmail.com

KAKO SE S TEŽAVAMI USKLAJEVANJA ZASEBNEGA IN PROFESIONALNEGA ŽIVLJENJA SOOČAJO POLITIČARKE IN POLITIKI V SLOVENIJI

Politika je izrazito maskulinizirana profesija. To velja tako za njeno spolno strukturo, kar se kaže v nizki zastopanosti žensk, kakor tudi za organiziranost in način delovanja, ki je izrazito neprijazen do usklajevanja profesionalnih obveznosti in obveznosti v zasebni sferi. Raziskave kažejo, da delajo (in morajo delati, če želijo biti uspešni) zaposleni v maskuliniziranih profesijah in poklicih več kompromisov v zvezi z družino in manj kompromisov v zvezi z zaposlitvijo. Ker so ženske še vedno tiste, ki v družbi prevzemajo večino skrbstvenega in domačega dela, je posledično vzrok za nizko zastopanost žensk v slovenski politiki mogoče iskati tudi v težavah povezanih z usklajevanjem zasebne in profesionalne sfere. Čeprav spreminjajo v nekaterih delovnih okoljih organizacijo in način dela v smeri večje fleksibilnosti glede usklajevanja obeh sfer in sprejemajo družini naklonjene ukrepe, pa analiza stanja kaže, da to ne velja za področje politične profesije. Moški in ženske, ki se želijo priključiti politiki se morajo obstoječi strukturi prilagoditi, kajti le ta se ne prilagaja oziroma spreminja v korist boljšega usklajevanja zasebne in profesionalne sfere in se ne ozira na potrebe povezane z zasebnim življenjem pripadnikov in pripadnic te profesije. V prispevku bosta avtor in avtorica predstavila rezultate analize intervjujev s političarkami in politikami iz nedavno zaključenega temeljnega raziskovalnega projekta »Usklajevanje zasebnega in profesionalnega življenja kot ovira za številčnejšo prisotnost žensk v politiki«, ki se nanašajo na področje usklajevanja zasebnega in profesionalnega dela političark in politikov v Sloveniji.

SEKCIJA ZA SOCIOLOGIJO ZNANOSTI

Vodi in moderira:

FRANC MALI

ANUŠKA FERLIGOJ, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
anuska.ferligoj@fdv.uni-lj.si

LUKA KRONEGGER, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
luka.kronegger@fdv.uni-lj.si

JANA KOLAR, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
Jana.kolar@gov.si

ANDREJA UMEK VENTURINI,
Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
Andreja.umek@gov.si

SODELOVANJE V OKVIRNEM PROGRAMU EU

V prispevku bodo predstavljeni rezultati obsežne analize o vzorcih sodelovanja držav članic EU v Okvirnem programu EU za raziskave in tehnološki razvoj (OP). Vprašanja, na katera smo želeli odgovore na osnovi statistične analize podatkov, so:

- Ali obstaja razlika v sodelovanju držav EU12 in EU15 v 7OP?
- Kakšna je tipologijo držav članic glede na indikatorje sodelovanja v 7OP?
- Kateri dejavniki vplivajo na stopnjo sodelovanja v 7OP?
- Ali obstajajo razlike v sodelovanju držav članic v 6OP in 7OP?

STOJAN SORČAN, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
stojan.sorcan@gov.si

DRUŽBENOST ZNANOSTI

Razumevanje součinkovanja družbenih in znanstvenih sprememb postaja aktualno zlasti v časih, ko se zdi, da bremena družbe nevzdržno pritiskajo na nežno ustvarjalno tkivo znanosti. Razmerja med družbo in znanostjo so večplastna, odvisna od teoretične (in praktične) perspektive opazovalca, nedvomno pa kompleksna, premalo razkrita in raziskana, vsekakor pa, kot kaže aktualen čas, lahko tudi nevarna in iz vidika razvojnih možnosti celo usodna. Kljub deklarativni usodnosti znanja, ki se v Sloveniji ponavlja vrsto desetletji, empiričnih socioloških raziskav o prepletenosti družbenih in znanstvenih sprememb v Sloveniji nimamo. Imamo vrsto parcialnih empiričnih podatkov, trenutnih vpogledov in ocen, ki nudijo nastavke kritični sociološki refleksiji.

V tekstu bi želel empirično opisati in analizirati nekaj fragmentov družbenih praks v znanosti, ki se razkrivajo pri oblikovanju in uresničevanju aktualne strategije znanstvenega

razvoja v visokošolskem delu produkcije in reprodukcije znanosti. Izhajajoč iz Giddensove teorije strukturiranja družbenih sprememb bom v kontekstu dialoga med znanostjo in javnostjo analiziral posamezne vloge različnih družbenih akterjev pri oblikovanju visokošolske strategije znanstvenega razvoja.

PETER SEKLOČA, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije
Peter.sekloca@fhs.upr.si

ERNEST ŽENKO, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije
Ernest.zenko@fhs.upr.si

DRUŽBOSLOVNE ZNANOSTI IN EVROPSKE RAZISKOVALNE KAPACITETE

V prispevku je predstavljen projekt »Social Sciences and European Research Capacities« iz 6. OP, v katerem so sodelovale raziskovalne skupine iz Danske, Italije, Nizozemske, Španije in Slovenije. Projekt je bil zastavljen kot prispevek k razvoju raziskovalnih sistemov pri soočanju s transformacijskimi procesi, ki zahtevajo poudarjeno družbeno dimenzijo raziskovanja. Vedno kompleksnejša narava odnosov med znanostjo in družbo se kaže tako v bolj dinamičnem raziskovanju kot tudi v zahtevnejšem vodenju procesov in interpretaciji rezultatov, kar vodi v zahtevo po transparentnosti in javni dostopnosti znanstvenega raziskovanja. V okviru projekta je bila opravljena analiza dejanskega in možnega prispevka družboslovja k razumevanju znanosti in tehnologije ter raziskave konkretnih oblik sodelovanja z raziskovalci in raziskovalnimi skupinami s poudarkom na šestih dimenzijah socializacije znanstvenega raziskovanja (znanstvene prakse, mediacija, komuniciranje, evaluacija, vodenje in inovacija). Končni rezultat projekta predstavlja vrsta razvitih strategij in napotkov, zbranih v publikaciji Handbook on the Socialisation of Scientific and Technological Research (Bijker & d'Andrea, 2009).

JANEZ ŠTEBE, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
Janez.stebe@fdv.uni-lj.si

SONJA BEZJAK, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
Sonja.bezjak@fdv.uni-lj.si

ODPRTI PODATKI POT K BOLJ ODPRTI ZNANOSTI

Predstavljamo rezultate analize stanja v Sloveniji glede možnosti vzpostavitve odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov. Znotraj znanstvene skupnosti in med predstavniki različnih disciplin je potrebno pridobiti podporo in soglasje glede opredelitev, katere podatke je pomembno hraniti in deliti z drugimi, kako urediti dostop do njih, ter kako motivirati ustvarjalce podatkov, da bodo pripravljeni za deljenje. Problem je kompleksen tudi zato, ker raziskovalci prihajajo iz raznolikih znanstvenih področij, ravnavajo z različnimi tipi podatkov

in imajo pogosto vsak svoje cilje, potrebe, navade, ki si med sabo lahko tudi nasprotujejo. Po drugi strani pa je vse bolj prisotna ozaveščenost, da s podatki financiranimi iz javnih sredstev, ne gre ravnati, kot bi bili zasebna last, pač jih je treba "odpreti" - zanje je treba poskrbeti tako, da bo njihov potencial najbolje izkoriščen, s tem pa bodo tudi sredstva vložena vanje najbolje naložena.

V okviru projekta Odprti podatki smo v ADP opravili intervjuje z 22 raziskovalci z različnih raziskovalnih področjih in drugimi, ki pri svojem delu ravnajo s podatki. V prispevku bomo izpostavili obstoječe dobre primere in pomanjkljivosti ravnanja z raziskovalnimi podatki v Sloveniji 2012, z namenom doseganja konsenza o potrebnih aktivnostih za ureditev področja skladno z Načeli OECD.

ANTON KRAMBERGER, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
anton.kramberger@fdv.uni-lj.si

PROBLEM UPADA ETIČNOSTI PRI PREVEČ ENOSTRANSKEM RAZMAHU ORGANIZACIJSKE PROFESIONALIZACIJE: SLOVENIJA OKROG LETA 2006

Friedson je l. 2001 izdal knjigo 'Professionalism, The Third Logic', z idejo, da pojasni, kako v vsaki družbi sobivajo trije različni modeli organiziranja ljudi: poklicni/profesionalni (Durkheim), racionalni/birokratski/državni (Weber) in tržni/organizacijski (Smith). Avtor razpravlja o vrlinah in šibkostih vsakega od njih ter o zanje najustreznejših delovnih specializacijah (vrstah kroženja znanja). Knjiga je doživela hladnejši sprejem, kakor si je želel avtor, saj je izšla v času razcveta globalnega kapitalizma in napihovanja finančnih balonov, ko je tržni model prevladoval. Ideja pa je vredna naknadnega premisleka, zlasti po zlomu (finančnih) trgov okrog leta 2008. Odpira naslednje vprašanje: je pretirana rast menedžerizma, tj. organizacijskega profesionalizma vsepovsod, lahko tudi del razvojnih problemov držav? S pomočjo gradiva, zbranega med okrog 1500 zaposlenimi v Sloveniji (Pavlin 2008), in ob premišljeni opredelitvi statističnega modela je moč zaznati, da je hiter razmah menedžerizma najverjetneje spremljal značilen upad etičnosti v ravnanjih ljudi – tako med (so)delavci kakor tudi v njihovem odnosu do strank in širše družbe.

BLANKA GROBOLJŠEK, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
blanka.groboljsek@fdv.uni-lj.si

ODNOS MED ZNANOSTJO IN JAVNOSTJO V SLOVENIJI

Vprašanje odnosa med znanostjo in javnostjo je bilo v zadnjih desetletjih deležno vrste različnih obravnjav bodisi znotraj znanstvene skupnosti bodisi s strani širšega družbenega okolja. K temu je velik delež prispevala sama narava znanstveno-tehnološkega razvoja, ki je podvržena številnim negotovostim v zvezi z morebitnimi negativnimi učinki. Tako na primer

nove tehnologije, kot sta biotehnologija in nanotehnologija, v širši javni prostor vnašajo dvom glede varnosti njihove uporabe v vsakdanjem življenju, kar je v posameznih primerih privedlo do odpora in zavračanja znanstveno-tehnoloških aplikacij ter tudi do kritičnih stališč javnosti do razvoja na širšem znanstvenem področju. Z vidika potrebe po javni podpori tega razvoja znotraj demokratičnih družb je postalo vprašanje odnosa javnosti do znanosti pomembno predvsem za akterje znotraj znanstvene skupnosti. Prispevek se bo tako osredotočal predvsem na spremembe, ki jih v znanstveno delovanje vnašajo zahteve po bolj intenzivnem komuniciranju znanosti s širšo javnostjo. Pri tem bo avtorica izhajala iz teze o medializaciji znanosti (Weingart 1998) ter analize bibliografskih podatkov ter pol-strukturiranih intervjujev, opravljenih z izbranimi slovenskimi bio- in nanotehnologi.

TONI PUSTOVRH, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
toni.pustovrh@fdv.uni-lj.si

ZNANOST IN IZBOLJŠEVANJE ČLOVEKOVIH ZMOŽNOSTI. PRIMER KOGNITIVNEGA IZBOLJŠEVANJA MED ŠTUDENTI UNIVERZE V LJUBLJANI

Določene farmacevtske učinkovine, kot je na primer metilfenidat (Ritalin), prvotno zasnovane za zdravljenje specifičnih bolezni in motenj, imajo lahko pri zdravih ljudeh učinek izboljševanja povprečno zdravih kognitivnih zmožnosti, na primer pozornosti ali pomnjenja. V zadnjem desetletju je na podlagi možnosti za izboljševanje kognitivnih zmogljivosti pri zdravih ljudeh nastal obsežen akademski diskurz o njihovih etičnih, pravnih in družbenih implikacijah. Ena izmed izhodiščni predpostavk razprav in priporočil o družbenem soočanju s takšnim razvojem je obstoječa in naraščajoča raba farmacevtskih sredstev med zdravimi ljudmi, še posebej med študenti in akademiki. V Evropskem prostoru trenutno obstajajo le redke raziskave, ki so usmerjene v neposredno proučevanje rabe sredstev za kognitivno izboljševanje, zato smo se odločili raziskati stanje v Sloveniji. Pričujoči prispevek predstavlja rezultate ankete med vzorcem 200 študentov različnih fakultet Univerze v Ljubljani, ki zajemajo izkušnje z rabo, kot tudi stališča do takšnih trendov v sodobni družbi, ter jih obravnava v širšem kontekstu diskurza o kognitivnem izboljševanju.

LUKA KRONEGGER, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
luka.kronegger@fdv.uni-lj.si

ANUŠKA FERLIGOJ, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
anuska.ferligoj@fdv.uni-lj.si

FRANC MALI, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
franc.mali@fdv.uni-lj.si

KLASIFIKACIJA ZNANSTVENIH DISCIPLIN GLEDE NA ZNANSTVENO SODELOVANJE

V prispevku bo predstavljen prikaz razvrstitve znanstvenih disciplin glede na dinamiko znanstvenega sodelovanja. analiza znanstvenega sodelovanja je bila opravljena na bibliometričnih podatkih raziskovalcev, ki delujejo v okviru agencije za raziskovanje republike slovenije. uporabljena je bila podatkovna baza sicris. podatki so bili analizirani s pomočjo statističnih metod razvrščanja. rezultati analize so pokazali, da glede na znanstveno sodelovanje obstaja pet skupin znanstvenih disciplin, ki ne sovpadajo nujno z obstoječim klasifikacijskim sistemom znanstvenih disciplin, ki je trenutno v veljavi v sloveniji.

OKROGLA MIZA O ZASEDBI FILOZOFSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

Vodi in moderira: GORAZ KOVAČIČ

Sodelujejo: GABER ALEŠ, JERNEJA BRUMEN, DRAGAN NIKČEVIČ
in ARNE ZUPANČIČ

Gibanje Mi smo univerza je med novembrom 2011 in januarjem 2012 zasedlo del Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Odločitev za zasedbo je sprejel ozek krog ljudi in hitro navdušil številne privrženca. Toda dogodki so začeli prehitovati zasedbenike, ki niso bili pripravljeni na pričakovanja in vprašanja podpornikov, javnosti in institucij. Prvi dnevi in tedni so minili v iskanju razlogov za zasedbo ter njenih ciljev. Ker ti niso bili jasni, so se kmalu začeli osip udeležbe, pešanje podpore med ostalimi študenti in učitelji ter umik medijske pozornosti, pogajanja z vodstvom fakultete in univerze pa niso zares stekla. Dogajanje je postopno izzvenelo in na koncu niso bili doseženi nikakršni institucionalni rezultati.

Zasedba je bila in ostaja polna nasprotij. Uradno naj bi o vsem odločala skupščina zasedbe, a zdi se, da je bila njena dejanska struktura zgrajena iz več koncentričnih krogov odločevalske moči. Zasedba ni dosegla nobene zahteve, a nekateri še vedno menijo, da je bila uspešna. Uspešnost zasedbe naj bi bila vsaj v sami izkušnji odprtega razpravljanja in sodelovanja,

a frakcijski boji med ideološkimi skupinami so bili vsaj toliko izključevalni kot dialoški. Operativci so menili, da bi zasedba organizacijsko razpadla brez njihovega delovnega napora in da je intelektualno vodstvo zasedbe le govoričilo, slednji pa so mislili, da operativci ne razumejo, za kaj gre. Morda največji paradoks pa je ta, da je zasedba potrošila energijo udeležencev, še preden sta neoliberalna ekonomika in korporativno upravljanje silovito posegla na univerzo in ko marsikdo še ni prepoznal resnosti opozoril zasedbenikov, leto dni kasneje, ko javnemu visokemu šolstvu močnejše na udaru, pa energije za zasedbo ni več.

Na okrogli mizi bodo gostje, ki so spadali v različne skupine zasedbenikov, soočili svoje odgovore na naslednja metodična vprašanja. Skozi katere faze je potekala zasedba? Kakšen je bil njen izplen? Zakaj je prišlo do takšnega poteka in rezultatov zasedbe? Katere skupine ali frakcije so nastale med zasedbo? Kakšni so bili njihovi medsebojni odnosi? Kaj je motiviralo pripadnike posameznih skupin? Česa smo se naučili med zasedbo?

Okroglo mizo organizirata študentski sociološki društvi Sociopatija (FF UL) in Socioklub (FDV UL).

SEKCIJA ZA SOCIOLOGIJO EDUKACIJE

Vodi in moderira: MARINA TAVČAR KRAJNC

BILJANA MILOŠEVIČ – ŠOŠO,
Filozofski fakultet – katedra za sociologiju, Univerzitet u Istočnom Sarajevu
milosevic_biljana@yahoo.com

MALOLJETNIČKA DELIKVENC IJA U BIH:
POKAZATELJ NEUSPJEŠNE SOCIJALIZACIJE

Maloljetnička delikvencija je česta tema sociopatoloških istraživanja i vaspitno-obrazovnih rasprava. U tim istraživanjima i raspravama, najčešće se navode razlozi za devijantno ponašanje, koji se kriju u psihološkim karakteristikama mlade ličnosti i u socijalnim faktorima koji se prevashodno odnose na element vaspitanja, te političkim i ekonomskim prilikama. U ovom radu, posvećena je pažnja ovom problemu analizirajući njegovu zastupljenost u bosanskohercegovačkim dnevnim listovima (Jutarnji list, Dnevni avaz i Glas Srpske), uz pretpostavku da BiH ne zaostaje za ostatkom svijeta kada je riječ o ovoj pojavi.

ANDREJ NATERER, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
andrej.naterer@siol.net

BOMŽI – CESTNI OTROCI V MAKEJEVKI Dokumentarni film

Film je posnet po knjižni predlogi znanstvene monografije z istim naslovom in ima format antropološkega dokumentarnega filma. Govori o življenju cestnih otrok v mestu Makejevka na jugovzhodu Ukrajine. Film ima štiri poglavja od katerih se vsako ukvarja s posebnim aspektom življenja na cesti. Material za dokumentarni film Bomži, cestni otroci v Makejevki je bil zbran med antropološkim terenskim delom med leti 2000 in 2012 v ukrajinskem mestu Makejevka, ki leži v Doniatski regiji. Posebnost filma je tudi v tem, da so približno 10 % zbranega vizualnega gradiva zbrali cestni otroci sami. Med izvajanjem terenskega dela so bile med otroke razdeljene videokamere in fotoaparati, podani pa so jim bili tudi napotki, kako uporabljati opremo in kaj snemati.

Prvo poglavje s podnaslovom Bivši so-igelniki, predstavi individualne zgodbe otrok, ki že vrsto let živijo na cesti v ukrajinskem mestu Makejevka. Drugo poglavje, s podnaslovom Življenje na cesti, predstavlja ključne točke življenja otrok na cesti, kot sta na primer življenje v podzemnih rovih (tipluhah) in cestna ekonomija. Tretje poglavje predstavlja intravenozno uživanje Baltuške, narkotika, ki ga otroci na cesti sami pripravljajo in ima izjemno močan vpliv tako na življenje na cesti, kot tudi iztek njihovih cestnih karier. Predstavljeni so postopki priprave narkotika, pridobivanje vseh komponent, konzumiranje in nekatere posledice uporabe. Četrto poglavje se ukvarja z vprašanjem kako naprej, opiše zaključke v filmu predstavljenih življenjskih poti in predstavi samorefleksije otrok, ki so večino svojega življenja preživeli na cesti in za razliko od svojih vrstnikov ostali živi.

»Povsem živo se še spomnim dneva, ko je Andrej prišel v mojo pisarno z vprašanjem, kako naj se pripravi na izvedbo terena. Enako živo se spomnim dneva njegove vrnitve s prvega opravljenega terena. Njegove sesutosti. Zdravstvene. In psihične. Zaradi vsega pač, kar je videl in doživel. Že takrat sem vedela, da je treba to obelodaniti. Pokazati. Objaviti.« je v spremni besedi knjige Bomži – cestni otroci v Makejevki zapisala Vesna V. Godina.